

Vrijmetselarij

Hét algemeen maçonniek tijdschrift

Jaargang 69, september 2015, nr. 7

SPECIALE UITGAVE

AM-BACHT (HET; O; MEERVOUD: AMBACHTEN)

- o.a.: VAK WAARBIJ JE IETS MET DE HAND MAAKT

KUNST (DE; V; MEERVOUD: KUNSTEN)

- o.a.: HET VERMOGEN SCHOONHEID TE SCHEPPEN
EN ESTHETISCH GENOT OP TE WEKKEN

IN-SPI-RA-TIE (DE; V; MEERVOUD: INSPIRATIES)

- o.a.: BEZIELING

Studiedag

Zaterdag 26 september 2015

Thema: Schoonheid en het Sublieme

Sprekers:

Ir. Pieter van der Ree, architect

"Schoonheid en het Sublieme in natuur en architectuur"

—

Dr. Serge Coopman, arts

"Divine Beauty; reflecties over het schone en het sublieme"

Locatie:

Hotel-Restaurant Oud London
Woudenbergseweg 52
3707 HX Zeist

<http://aanmeldenstudiedag2015.ritusentempelbouw.nl>

Hét algemeen maçonniek tijdschrift
Uitgave van de Orde van Vrijmetselaren onder het Grootosten der Nederlanden
Postbus 11525,
2502 AM Den Haag
Tel. 070-3460046
Fax 070-3615919
orde@vrijmetselarij.nl
www.vrijmetselarij.nl

ISSN 2213-1825

Abonnementen

Adresmutaties gelieve te sturen naar:
orde@vrijmetselarij.nl

Hoofredactie

Henk Hendrikk
vm.redactie@vrijmetselarij.nl

Redactie

Rinus van Warven
Jaap Zwart
Phlip Visser
Frans Krap
Cees van Dam
Ed Worm (secretaris)

Columnisten

Jeroen Berkhout
Cees van Dam
Ed Worm

Cartoon

Kees Sparreboom

Beeldredacteur en fotografie

Paul Mellaart

Advertenties:

Adtel, Willem Swart
Tel. 0592 27 34 51
swart@adtel.nl

Vormgeving

MasterColors Media B.V.
Eindhoven

Kopij naar

Henk Hendrikk
Zandeland 27
5658 AK Eindhoven
vm.redactie@vrijmetselarij.nl

Van de auteurs van geplaatste stukken wordt verwacht dat zij akkoord gaan met (gedeeltelijke) doorplaatsing op de website van de Orde van Vrijmetselaren.

Advertenties

Aanlevering per e-mail naar:
vm.advertenties@vrijmetselarij.nl
Advertenties kunnen zonder opgave van redenen geweigerd worden.

Copyright

Orde van Vrijmetselaren onder het Grootosten der Nederlanden

Het is niet toegestaan tekst en/of foto's in welke vorm dan ook over te nemen uit dit tijdschrift zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

AMBACHT, KUNST EN... INSPIRATIE!

Dit jaar kent de Dag van de Vrijmetselarij als thema 'Ambacht en Kunst'. Daarover gaat ook deze bijzondere uitgave van 'Vrijmetselarij'. Evenwel met dien verstande dat de redactie het thema uitgebreid heeft met het begrip 'Inspiratie'. Dat vraagt natuurlijk om enige verduidelijking.

Om een ambacht te kunnen uitoefenen, bijvoorbeeld het maken van stoelen, is terzake doende vaardigheid noodzakelijk, opgedaan uit ervaringen. Maar wat als de stoelenmaker buiten de platgetreden paden treedt en met creativiteit een nieuwe visie, nieuwe kennis en kunde aan de dag legt? Is het eindproduct dan nog wel een gewone stoel? Of is het eindproduct het ambacht ontstegen en kunst geworden, zoals bijvoorbeeld een Rietveldstoel?

Wat heeft dit alles nu met vrijmetselarij te maken? Wel, eenieder van ons maakt gebruik van vaardigheden, opgedaan uit tal van ervaringen, om het leven te leven. Zo bezien, is het leven te vergelijken met een ambacht. Vrijmetselaren gaan evenwel nog een stapje verder. Vrijmetselaren hebben een bepaalde grondhouding, namelijk dat alleen door zichzelf te kennen zij een bijdrage kunnen leveren aan een nog beter leven. Beter voor henzelf en voor hun medemensen. En deze instelling, deze levenshouding, wordt in de vrijmetselarij de Koninklijke Kunst genoemd. Een soort van levenskunst dus waarvan zij zelf de inspiratiebron zijn.

In deze bijzonder uitgave van Vrijmetselarij zijn diverse vrijmetselaren – alsook overigens enkele niet-vrijmetselaren – aan hand van drie vragen hun eigen visie en kennis over ambacht, kunst en inspiratie te geven. Hun verhalen treft u aan op de navolgende pagina's. Mochten de verhalen van de vrijmetselaren u aanspreken of wilt u met hen over hun gedachtengoed verder willen praten, overweeg dan eens aan te kloppen bij een van de loges in uw regio. En neem dan de gelegenheid te baat om de daar en dan aanwezige vrijmetselaren ook eens dezelfde volgende drie vragen te stellen:

- Ambachtsman, waar bent u mee bezig?
- Koninklijk kunstenaar, waar geeft u vorm aan?
- Vrijmetselaar, wat inspireert u?

Ik durf te wedden, dat hun antwoorden het beginpunt zijn van een schitterende en vooral boeiende reis naar uw eigen 'ik', uw inspiratiebron.

Met vriendelijke groet,

Henk Hendrikk,
hoofredacteur 'Vrijmetselarij',
hét algemeen maçonniek tijdschrift.

PS: Een adressenoverzicht van alle vrijmetselaarsloges in Nederland is te vinden op:
www.vrijmetselarij.nl.

valerius
PERZISCHE TAPIJEN
Originele Perzische tapijten

Valeriusstraat 83
2517 HP Den Haag
Tel.: 070 345 51 50
www.persa.nl

3. Voorwoord
4. Inhoudsopgave
5. Bekende en minder bekende citaten over Ambacht, Kunst en Inspiratie
6. Voorzitten: Ambacht of kunst?
Als grootmeester is Willem Meijer tevens de voorzittend meester van de Orde van Vrijmetselaren in Nederland. Hij stelt zich dan ook de vraag of voorzitten een ambacht of een kunst is.
9. Koninklijke Kunst – over het woord en de inhoud
Het woord 'vrijmetselarij' wordt gebruikt zowel voor het geheel aan organisatie, inclusief de regels van bestuur, samenstelling van loges, interne bestuursstructuren enzovoort, als voor de werkwijze die de vrijmetselaren bedrijven. Voor veel vrijmetselaren is het gebruikelijk voor dit laatste de aanduiding 'Koninklijke Kunst' te gebruiken. Een uitleg.
12. Ambachtsman, waarmee bent u bezig?
Eerste deel van een drieluik met vrijmetselaren over Ambacht, Kunst en Inspiratie. Als het leven te zien is als een ambacht, waarmee houdt de ambachtsman zich dan specifiek bezig? En hoe kijkt hij naar zijn ambacht?
14. Architect Hans Heideman: “Leven is je aanpassen”
17. Vrijmetselaar en houtbewerker Fred Zinsmeester: “Alleen als je 'het geheim' al kent, zul je het herkennen”
20. Koninklijk Kunstenaar, waaraan geeft u vorm?
Tweede deel van het drieluik met vrijmetselaren over Ambacht, Kunst en Inspiratie. Als de kunst van het leven het ambacht ontstijgt, waaraan heeft de koninklijk kunstenaar dan vorm gegeven? En wat is koninklijke kunst?
22. Dr. Willem Glaudemans over levenskunst: “We zijn schuldeloos vrij om mens te zijn”
25. Koninklijk Kunstenaar Paul John Peters: “Levenskunst is trouw zijn aan jezelf”
28. Vrijmetselaar, wat inspireert u?
Laatste deel van het drieluik met vrijmetselaren over Ambacht, Kunst en Inspiratie. Wat inspireert vrijmetselaren om van hun ambacht koninklijke kunst te maken? En waar halen ze daarvoor de inspiratie vandaan?
30. Kunstliefhebber Tycho Kloppenburg over inspiratie: “Ik zie graag aan een werk dat het vakmanschap toont”
32. Vrijmetselaar Erik Pott over inspiratie: “Waar ruimte is, zijn mogelijkheden”
34. Tom Poes verzint een lijst!
Gaande door land en stad verzamelt De Wandelaar beelden, die hem een spiegel voorhouden en aan het denken zetten. Beelden die een beroep doen op wat wetenschappers 'symbolisch bewustzijn' noemen. Voor deze bijzondere uitgave staat hij stil bij Heer Ollie B. Bommel.
36. De plichten van een vrijmetselaar
Al sinds oude tijden kent de vrijmetselarij plichten. Plichten waaraan ieder lid wordt geacht zich te houden. Want één ding is zeker: het vrijmetselaarschap is niet vrijblijvend.
38. Vrijmetselaar worden... Hoe?
Een korte uitleg en duidelijke handleiding voor wie vrijmetselaar wil worden.
40. Verwonderen, beleven, leren
In oktober verhuist het Cultureel Maçonniek Centrum (CMC) naar een pand aan de Javastraat 2B in Den Haag. Hier wordt een nieuw vrijmetselaarsmuseum ingericht, waar iedere belangstellende, van jong tot oud, kennis kan maken met het gedachtegoed, de bijzondere gebruiken en rijke beeldwereld van vrijmetselaren. Begin 2016 wordt dit Vrijmetselaarsmuseum 'nieuwe stijl' geopend.
42. Cartoon Broeder Bas: Werkstuk

Over ambacht:

'Het is een droevig ambacht, de menigte te moeten nalopen'

Alfred de Musset, Frans schrijver, 1810-1857.

'Voor des mans huis, die een goed ambacht kan, verschijnt de
honger wel, maer blijfter van'

Constatijn Huijgens, Nederlands letterkundige, 1596-1687.

'Het aardige van het ambacht schrijven is, dat je het nooit leert'

Simon Carmiggelt, Nederlands schrijver, 1913-1987.

Over kunst:

'Het doel van de kunst is niet het uiterlijk van dingen weer te geven,
maar het innerlijk... Dat is de echte werkelijkheid'

Aristoteles, Grieks filosoof, 384-322 v.Chr.

'Kunst is in wezen de bevestiging, de zegening en vergoddelijking
van het bestaan'

Friedrich Nietzsche, Duits dichter en filosoof, 1844-1900.

'Te leven is een gunst, te weten hoe is een kunst'

Toon Hermans, Nederlands cabaretier, zanger en dichter, 1916-2000.

Over inspiratie:

'Inspiratie is: elke dag werken'

Charles Baudelaire, Frans dichter, 1821-1867.

'Geen groot man heeft ooit bestaan zonder enige goddelijke inspiratie'

Marcus Tullius Cicero, Romeins staatsman en dichter, 106.

'Kunst is inspiratie goed uitgedrukt'

Felix Timmermans, Vlaams schrijver, 1886-1947.

Voorzitten:

AMBACHT OF KUNST?

Als grootmeester is Willem Meijer tevens de voorzittend meester van de Orde van Vrijmetselaren in Nederland. Hij stelt zich dan ook de vraag of voorzitten een ambacht of een kunst is.

Door Willem S. Meijer – Foto's: Paul Mellaart.

Grootmeester Willem Meijer van de Orde van Vrijmetselaren in Nederland is tevens de voorzittend meester van die Orde.

Volgens Wikipedia is een ambacht een handwerk dat wordt aangeleerd om een beroep mee uit te oefenen. Ook een vaardigheid kwalificeert, dus handwerk mag in ruime zin worden geïnterpreteerd... zeker als de beroepsbeoefenaar een alom erkend stuk gereedschap hanteert, zoals de hamer of moker van een voorzitter.

In het algemeen stel ik me bij 'beroep' een bezigheid voor die iemand zich op de hals haalt om een inkomen te verwerven, maar misschien is de heel nobele wens om bij te dragen tot

de samenleving (mede) de grondslag voor de keuze van een beroep. Ook is denkbaar dat de beoefenaar wordt gedreven door de wil om zijn persoonlijke talenten te ontplooiën en zelfs dat hij door de status van het beroep is aangetrokken. Over die gewetensvragen hoop ik me later te buigen.

Van ambacht via kunde naar kunst is voor de één slechts enkele stappen, maar voor de ander gaapt er een kloof tussen die twee. Kunstenaar en ambachtsman... onvergelijkbaar. Wie in staat is om een degelijke maaltijd te bereiden moet zich nog

geen kookkunstenaar wanen.

De artistieke inspiratie maakt van een kunstwerk – voor welke van onze zintuigen dan ook bestemd – meer dan de uitkomst van een vaak tijdrovend proces van leren en ervaren, op kunstacademie, conservatorium of bij Holland Bakt. De moeilijke vragen rond esthetiek en de gevoelswaarde van kunst ga ik nu gemakshalve maar uit de weg.

In deze bijdrage zal ik een poging wagen om als een soort ervaringsdeskundige iets te vertellen over het 'ambacht' dat ik de laatste vijf jaren binnen de Orde van Vrijmetselaren beoefen, en geruime tijd daarvoor ook in mijn professionele omgeving: de rol van voorzitter (bij het genootschap van actuarissen) resp. grootmeester (nu). Naamgeving en onderwerpen verschillen misschien, maar de in beide functies vereiste vaardigheden lijken verdacht veel op elkaar.

En zelfs kun je je – in een ogenblik van overmoed natuurlijk – afvragen of in beide genoemde gevallen soms de grens van 'ambacht' naar 'kunst' wordt overschreden... juist als het er om gaat een belangrijke stap te zetten, om uit een impasse te raken of als een nieuw inzicht het verdient om te worden omarmd. We zullen zien.

Aan de ambachtsman kan de vraag voorgelegd worden met welke zaken hij zich bezig houdt... welk arbeidsproduct hem voor ogen staat en welke werkmethoden hem bij de vervaardiging ervan ten dienste staan. Misschien moet de kunstenaar zich voorbereiden op lastiger vragen zoals: aan welk beeld of gevoel tracht je vorm te geven met het onder handen genomen 'artefact'? En als hij dan ook nog vrijmetselaar blijkt te zijn dan zullen zijn vakgenoten en bewonderaars van hem willen weten óf en op welke wijze dat vrijmetselaarschap hem – mede? – inspireert.

Het vakjargon van de 'freemason' kent talloze verwijzingen naar het ambacht van de steenhouwer, en naar de gereedschappen en denkwijzen die bij ontwerp en uitvoering van een bouwwerk van pas komen of zelfs onontbeerlijk zijn.

In Nederland noemen de broeders-vrijmetselaar de ruimte waar zij hun – deels rituele – arbeid verrichten hun 'werkplaats'. In die loge wijden zij zich aan (bespiegelingen over) de bouw van een – virtuele – tempel.

In Frankrijk wordt die werkplaats 'atelier' genoemd en dat brengt ons Nederlandstaligen op de gedachte dat vrijmetselaren zich met 'een kunst' bezig houden, en daarbij mogelijk uitstijgen boven het eenvoudig beoefenen van een handwerk.

Die gedachte slaat de plank niet mis: vrijmetselaren denken zelfs, heel bescheiden, een 'koninklijke kunst' te beoefenen, waarbij zij wel gretig gebruik maken van begrippen en attributen, ontleend aan het ambacht van de steenhouders.

De Amerikaanse socioloog Richard Sennett (1943) heeft een aantal boeken geschreven, waarin hij een vurig pleidooi laat horen voor de toegewijde ambachtsman, die koppig en bezeten vasthoudt aan zijn doel om 'goed werk' te leveren en die bescherming verdient tegen de krachten die hem in de huidige maatschappij van die kwaliteitsarbeid dreigen af te snijden.

Sennett is bezig aan een trilogie over dit onderwerp, waarvan de eerste twee delen 'The Craftsman' en 'Together' al zijn verschenen (in 2008 resp. 2012). Opmerkelijk is dat hij begrippen gebruikt die aan het vrijmetselaarsjargon ontleend zouden kunnen zijn... of die bij een vrijmetselaar stellig op waardering zouden kunnen rekenen.

Aan de Verlichting dankt hij zijn overtuiging dat iedereen de bekwaamheid bezit om enigerlei werk van kwaliteit te leveren en dat er een intelligent ambachtsman schuilt in de meesten van ons. Onder 'craftsmanship' verstaat Sennett een gedurige, basale impuls van de mens: de wens om een klus goed uit te

voeren... omwille van de taak zelf. Daarbij is nodig wat hij noemt 'prehension', de vaardigheid om al doende in te spelen op het onvoorziene en op de weerbaarheid van het materiaal.

Nadruk – net als in een veel geciteerde beschrijving uit de 18e eeuw van de oude plichten van de 'freemason', de vrijsteenhouwer – op het zorgvuldig omgaan met de bewerkte grondstof, om die niet te verspillen.

Sennett denkt dat voor iedere mens het realiseren van een fysiek werkstuk tot voldoening leidt, en bijdraagt tot een persoonlijk evenwicht dat wij, in een tijd die de geest – 'mental facility' – overwaardeert, dreigen te verspelen.

Net als Johan Huizinga in 'Homo Ludens', kent Sennett veel gewicht toe aan het spel waarmee wij sinds onze kindertijd vertrouwd zijn.

Denk daarbij trouwens eerder aan ons 'speels' experimenteren met de materiële omgeving – zonder vaste spelregels vooraf – dan aan een strak geregeld competitief spel. Zowel toegewijd zijn aan de regels van het spel als bereidheid tonen om die bij te stellen. Creatief.

In de visie van Sennett zijn continuïteit en creatieve ontwikkeling beide juist te verwachten van de in een werkgemeenschap opgebouwde vaardigheden: in een werkplaats worden leerlingen en meesters met elkaar verbonden, en worden de kwaliteit en de ethische regels van het werk overgedragen. Het goede voorbeeld wordt nagevolgd en wordt zo instructief, op een wijze waar geen geschreven handleiding tegenop kan.

In 2010 deed ik een gooi naar de functie van grootmeester van de Orde, in het eigenwijze vermoeden dat ik in eerdere rollen buiten de vrijmetselarij een aantal vaardigheden, nuttig voor een voorzitter, had kunnen ontwikkelen. Dat was een geruststellend gevoel, want verder was toch wel enigszins sprake van een sprong in het duister, ingegeven door het nog parmantiger idee dat ik bij mijn medebroeders nogmaals enkele, volgens mij vrij bescheiden, koerswijzigingen wilde bepleiten.

Daarmee is meteen aangegeven wat in mijn ogen de kernvraag is waarmee een rechtgeaard voorzitter worstelt: hoe verzoen ik mijn persoonlijke 'boodschap' met de plicht om 'onpartijdig' voor te zitten. Hoe kan ik – met evenveel sympathie voor het eigen gelijk als bij mijn collega's voor hún visie – ervoor zorgen om mijn opinie niet onder stoelen of banken te steken... en er toch uiteindelijk in slagen om, gehoord de discussies, een door allen gedragen gemeenschappelijk standpunt te formuleren.

Een technische voorzitter, voor wie de uitkomst van de gedachtewisseling of besluitvorming weinig uitmaakt, heeft het dan uiteraard gemakkelijker vergeleken met de man of vrouw die zelf een uitgesproken voorkeur heeft betreffende het onderwerp en die wellicht een bepaald resultaat nodig heeft om een breder eigen plan te kunnen verwezenlijken.

Die twee invullingen van het voorzitterschap worden heel aardig beschreven in het vorig jaar verschenen boekje 'Voorzitter!', waarin ex-kamerpresident Gerdi Verbeet en ex-werkgeversvoorman Alexander Rinnooy Kan ervaringen en tips uitwisselen en die met de lezer delen. In grote lijn: 'technisch' respectievelijk 'plan'.

Natuurlijk zullen beide typen veel gemeen hebben: de vaardigheid om tegenstellingen te overbruggen en om collegiale verbondenheid te bewerkstelligen is steeds een absolute noodzaak. Eigenlijk wens ik iedere voorzitter een bestuur of vergadering toe, waarvan elk lid zich gedraagt als de ideale vrijmetselaar volgens Leo Apostel (1992): "Een persoon die sterke engagementen verdedigt, waarvan hij sommige deelt met zijn medevrijmetselaren en waarvan andere hem tegenover diezelfde vrijmetselaren plaatsen." Hoffelijk en constructief van

Geeft een voorzitter vorm aan een ideaal, tracht hij een beeld of gevoel te realiseren?

mening kunnen verschillen, toegewijd aan het uitgangspunt van gelijkwaardigheid en democratie.

Voorzitters die streven naar harmonie... maar zonder angst voor discussie of meningsverschil.

In hoeverre een voorzitter kiest voor de 'technische' benadering dan wel voor het 'plan'-model hangt af van de omstandigheden én van zijn eigen 'mental make-up'.

Een grootmeester van de Orde heeft de pech dat sommigen hem bij voorkeur in een zo bescheiden mogelijke rol zien – 'technisch' en ritueel – terwijl anderen wonderen verwachten van hem en zijn collega's.

Zoals oplossingen voor alle vragen waarmee loges zich geconfronteerd zien. Bij die laatste invalshoek pas natuurlijk een voorzitter die een actieve rol accepteert en die expliciet plannen en beleidskeuzen verdedigt en bepleit: de 'plan'-man.

Als we nu voor het gemak veronderstellen dat voorzitters op het punt van geldingsdrang zeker niet onderdoen voor hun achterban – een 'ego' is ook hen niet vreemd – dan komt bijna iedere grootmeester vanzelf in de gevarenzone.

Want zelfs als zijn persoonlijke beleidsplan bescheiden is en zijn ambitie om op de voorgrond te staan beperkt: de leden van de Orde dichten hem meer armslag toe dan statuten en orderegels, heel verstandig, hem feitelijk toekennen.

De verwachtingen zijn dus nogal tegenstrijdig. Aan de ene kant moet de voorzitter van de Orde zich dienstbaar opstellen – en geen kapsones ontwikkelen – maar aan de andere kant moet je op de man kunnen rekenen om op het juiste ogenblik zeer wel gekozen woorden te spreken, gepaste initiatieven te ontplooiën en knopen door te hakken.

Misschien dat bij het voorzitten het ambacht overgaat in een 'kunst', zodra de functionaris in kwestie niet langer een beroep kan doen op uit boekjes aan te leren vaardigheden en zelfs niet meer kan terugvallen op ervaring, in eerdere vergelijkbare situaties opgedaan.

Hoe moet je ervoor zorgen dat de sfeer in een vergadering goed blijft of – na een kribbige start – goed wordt? Komt de inspiratie voor een ontspannende, relativerende opmerking op het ogenblik dat je die hard nodig hebt? Of beland je in 'l'esprit de l'escalier'... te laat precies weten wat je had moeten zeggen?

Hoe te bereiken dat tegengestelde posities in een vergadering zich niet onnodig verharderen? Komen alle discussianten en standpunten voldoende tot hun recht? Hoe te vermijden dat toch al op de proef gestelde ego's verdere kwetsuren oplopen?

En als een positieve geest zich over de vergadering heeft ontfermd – misschien binnengelokt door wat humor en zelfspot – hoe zorg je er dan voor dat hij niet weer de benen neemt, door een onhandige of geïrriteerde opmerking? Door een plotseling verwarren van die twee rollen van een voorzitter: de technicus en de man-met-eigen-pleidooi? Blijf je je voldoende bewust van die verleidelijke combinatie van woordvoerder enerzijds en spelverdeler anderzijds?

Op al deze vragen zijn geen standaardantwoorden voorhanden. De 'kunstjes' van het ambacht schieten te kort. Intuïtie en vindingrijkheid moeten de voorzitter bijstaan, maar alleen een principiële integere aanpak biedt kans op duurzaam succes.

Geeft een voorzitter vorm aan een ideaal, tracht hij een beeld of gevoel te realiseren? Waarschijnlijk zal een vrijmetselaar – zoals een voorzitter van een loge, of een grootmeester – geneigd zijn deze vraag zonder aarzelen met ja te beantwoorden.

Voor hem is immers buiten kijf dat uit het handelen als voorzitter het streven naar harmonie en goede betrekkingen tussen mensen ondubbelzinnig moet blijken. De verbondenheid tussen logeleden onderling en die tussen de loges en hun koepel de Orde, zijn slechts eerste stappen op de weg naar de nagestreefde 'wereldomvattende broederschap', die in principe alle mensen – vrijmetselaar of niet – insluit.

Zo'n maçonnieke voorzitter zal steeds (moeten) beseffen dat hij het goede voorbeeld moet geven, en dat zijn persoonlijk gedrag – ook met de moker in de hand – moet stroken met de tamelijk hooggestemde idealen binnen de vrijmetselarij. Daarmee neemt hij natuurlijk geen unieke positie in... maar in zijn geval lopen 'misdragingen' wat meer in de kijker.

Dat brengt me bijna vanzelf op de vraag: en wat is dan wel de inspiratiebron van zo'n voorzittende vrijmetselaar? Alleen een strikt persoonlijk antwoord is mogelijk. In mijn geval gaat het vooral om een combinatie van een viertal zaken – denk ik.

Allereerst het in ruim dertig jaren lidmaatschap verankerde besef dat de Nederlandse vrijmetselarij juist door haar niet-dogmatische verscheidenheid mij de ruimte heeft geboden om een eigen 'agnostische religiositeit' vorm te geven.

Verder het feit dat ik in die jaren veel meer oog heb gekregen voor de overeenkomsten tussen diverse systemen van overtuiging en geloof en dat ik de verschillen daartussen nu eerder zal relativeren. Ouder worden helpt natuurlijk een handje mee.

Voorts de bijna-vanzelfsprekendheid van het in een loge, met anderen als klankbord en in vol wederzijds vertrouwen, kunnen werken aan de eigen persoonlijke ontplooiing. Volop genietend van – in de woorden van de eerder geciteerde Belgische vrijmetselaar Apostel: "Het wederzijdse respect en de sympathie van persoonlijke, sociale en/of ideologische antagonisten."

Last but not least: iemand, die erkentelijk is voor de bijdrage die zo'n club aan zijn leven heeft geleverd maar die ook verbeterpunten signaleert, doet er verstandig aan zijn nek uit te steken en zijn kracht te beproeven. Dus: wees dan maar bereid om de tegenprestatie inderdaad te leveren... ook als dat zes jaren voorzitter 'spelen' impliceert.

Vrijmetselarij, ontmoetingsplaats van mensen en hun meningen, plek waar zij in alle vrijheid hun opvattingen en gevoelens verder kunnen vormen en daarvoor een gezamenlijke rituele vorm omarmen.

Het persoonlijk realiseren van dat alles is meer dan het uitoefenen van een ambacht. Dus toch een Koninklijke Kunst?

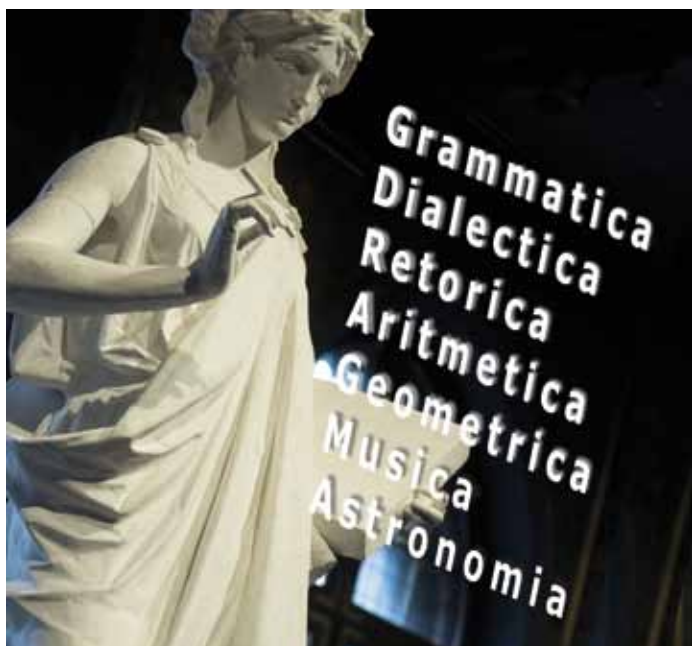
*Willem Meijer,
Grootmeester van de Orde van Vrijmetselaren onder het
Grootoosten der Nederlanden.*

Over het woord en de inhoud:

KONINKLIJKE KUNST

Als er één ding genoemd moet worden waarover vrijmetselaren het met elkaar eens zijn, dan is dat zonder twijfel dat zij de mening met elkaar delen, dat zij het niet met elkaar eens hoeven te zijn. Integendeel misschien zelfs. Een heel belangrijk onderdeel in het samenkomen van vrijmetselaren is juist gelegen in het met elkaar vergelijken van inzichten en meningen, zonder dat de één de ander probeert van zijn eigen 'gelijk' te overtuigen. Dit beginsel geldt ook de interpretatie van de door de vrijmetselaren gebruikte symbolen en de onder hen rond gaande, vaak mythische verhalen over het ontstaan en de ontwikkeling van de vrijmetselarij zelf.

Door Frans Krap – Foto's: Paul Mellaart.

Nu staat het woord 'vrijmetselarij', in grote lijnen voor twee zaken. Het woord wordt gebruikt zowel voor het geheel aan organisatie, inclusief de regels van bestuur, samenstelling van loges, interne bestuursstructuren enzovoort, als voor de werkwijze die de vrijmetselaren bedrijven. Voor veel vrijmetselaren is het gebruikelijk voor dit laatste de aanduiding 'Koninklijke Kunst' te gebruiken. Deze aanduiding roept echter de vraag op, wat die kunst dan wel is en waarom die kunst 'koninklijk' genoemd wordt. En ook over deze basale vragen gaan verschillende theorieën en meningen rond.

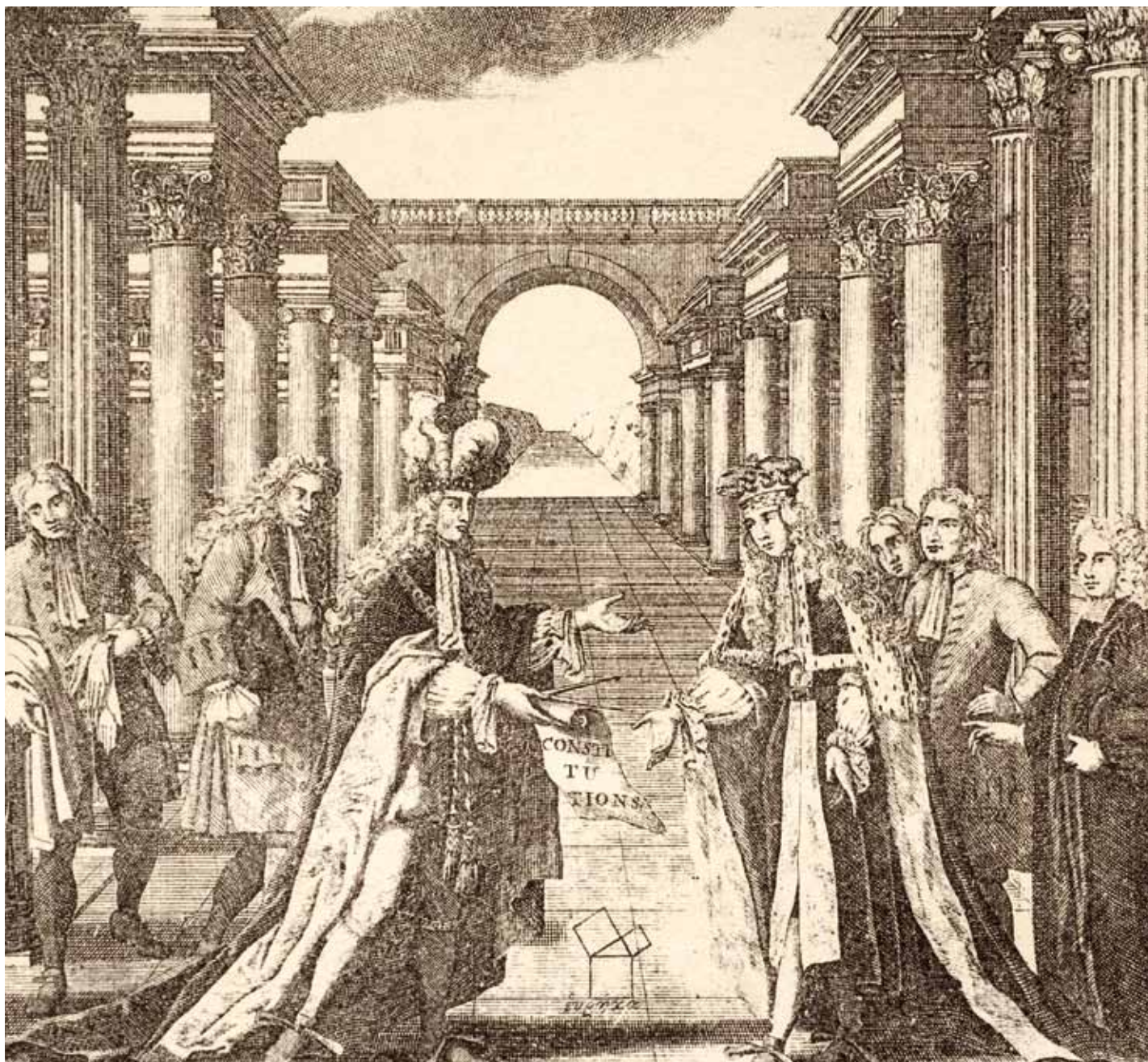
Het woord

Wat er in deze context met 'kunst' bedoeld wordt lijkt het minst moeilijk te verklaren. Het is vrij algemeen bekend, dat in de Middeleeuwen en de vroeg moderne tijd de gewoonte bestaan heeft te spreken van de 'zeven vrije kunsten'. Het gaat dan niet

om die zaken die in het hedendaagse taalgebruik onder 'kunst' worden verstaan, maar om de vakken die deel uit maken van het curriculum, de leergang, die in de klassieke oudheid en de middeleeuwen aan de Europese scholen zijn onderwezen. Naast deze 'septem artes liberales – zeven vrije kunsten', staan in die tijd de 'artes mechanicae – praktische kunsten', zoals metallurgie en koken, en de 'artes incerta – onzekere kunsten', zoals magie. De zeven vrije kunsten zijn onderverdeeld in het zogenaamde 'trivium' ener- en het 'quadrivium' anderzijds. Het 'trivium' bestaat uit: Grammatica (taalkunde, en in het bijzonder het leren van het Latijn); Dialectica (ofwel 'logica': het logisch redeneren) en Retorica (kunst van de welbespraaktheid). In het 'quadrivium' wordt ondergebracht: Aritmetica (rekenkunde); Geometria (meetkunde); Musica (harmonieleer, waaronder ook 'de tijd' wordt gerangschikt) en Astronomia (kosmologie, de kennis van tijd en ruimte). Het woord 'kunst' verwijst in deze betekenis dus naar een hele verzameling aan kennis en vaardigheden.

Hoog aanzien

Aan dit betekeniscomplex refereert ene Anderson als hij in 1723, in zijn befaamde constitutieboek de naam 'Koninklijke kunst' geeft aan de bouwkunde, die hij als voornaamste en edelste van alle kunsten ziet. De duiding 'kunst' is hier gebruikt in de veelomvattende zin die hierboven wordt genoemd. Het zou wellicht in bovenstaande onderverdeling tot de 'artes mechanicae' gerekend moeten worden, hoewel in tal van oude maçonnieke geschriften de nadruk gelegd wordt op het feit dat er bij de bouwkunst zwaar getrokken wordt op de geometrie, waardoor bouwkunst dus ook ondergebracht zou kunnen worden in de vrije kunsten. In 1884 schrijft Carpentier Alting in zijn 'Woordenboek voor Vrijmetselaren' hierover: 'In de oudste oorkonden van vrijmetselaren wordt de geometrie aangeduid als de grondwetenschap van alle overige 'vrije' wetenschappen en met de vrijmetselarij in eenige verbinding gebracht'. Even verder in zijn lemma voegt auteur hier aan toe: 'Het is overbodig de symbolische betekenis der geometrie voor de vrijmetselarij

opzettelijk aan te wijzen’.

Maar hoe dit ook zij, het lijkt welhaast vast te staan dat Anderson met zijn toevoeging ‘koninklijk’ duidt op het hoge aanzien die de bouwkunde heeft of, ten minste, toekomt. In de tweede uitgave van zijn constitutieboek staat te lezen: ‘Our Fraternity has been often patronized by Royal Persons... whereby Architecture early obtain’d the title of Royal Art’. In deze visie wordt deze kunst, deze wetenschap dus ‘koninklijk’ genoemd omdat zij onder de bescherming staat, en altijd heeft gestaan, van koningen en andere vorstelijke personen. Of dit ook historisch gezien waar is valt ernstig te betwijfelen, maar dit is niet wezenlijk van belang voor het beantwoorden van de vraag waar de toevoeging ‘koninklijk’ nu vandaan komt.

Sommige auteurs geven een andere verklaring: het zou verwijzen naar Koning Salomo van wie sprake is in de mythische vertelling over de bouw van de eerste Tempel in Jeruzalem. Deze tempel staat voor maçons immers als metafoor voor een bouwwerk dat volstreekte orde en harmonie tot aanzien brengt. Intussen is het heel goed denkbaar dat de toevoeging ‘koninklijk’ zijn oorsprong vindt in een heel basaal gegeven, namelijk de Engelse gewoonte – zeker aan het begin van de

18e eeuw! – alles dat prominent is aan te duiden met ‘Royal’. Deze gedachte is vooral populair bij schrijvers die het ontstaan van de huidige vrijmetselarij in Londen (1717), niet al te religieus willen opvatten. In 1884 verwoordt Carpentier Alting in zijn woordenboek een heel andere visie. Hij verwijst naar de Algemene brief van de apostel Jacobus (2:8): ‘Indien gij dan de koninklijke wet volbrengt, naar de schrift: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf, zo doet gij wel’.

Geen zekerheid

Van belang is verder er op te wijzen dat in vroeger jaren een vorst door middel van zalving koning wordt. In dit ritueel wordt op het lichaam van de vorst een olie – soms uitdrukkelijk ‘Heilige Olie’ genoemd – aangebracht. In de Middeleeuwen wordt een keizer of koning met een speciale ‘Heilige Olie’, ook wel ‘Chrisma’ genoemd, gezalfd. De nieuwe koning of keizer wordt daardoor een ‘sacrosancte’, een min of meer heilige figuur; een bemiddelaar tussen het aardse en het spirituele. Zo kan de gezalfde koning met handoplegging ziekten genezen. Ook voor moderne liefhebbers van fantasieverhalen is dit geen onbekend verschijnsel. Immers Tolkien geeft aan Aragorn, de

enig werkelijke erfgenaam van het koningschap, de macht te genezen door handoplegging mee. Overigens de laatste vorst die door middel van zalving het koningschap is verheven, is Koningin Elizabeth II (1953).

Voor weer andere vrijmetselaren verwijst de toevoeging 'koninklijk' naar een begrip dat een prominente rol vervult in de alchemie. Pieyns spreekt deze gedachte in zijn 'Encyclopedie van de blauwe vrijmetselarij' (2003) in zeer ferme termen uit: 'De uitdrukking ('koninklijk', red.) stamt uit de alchemie. In de alchemistische symboliek stellen een koning en een koningin badend in een fontein het louteringsproces van de te initiëren kandidaat voor; wanneer een jonge gekroonde koning (de geïnitieerde) opgesloten zit in het 'filosofisch ei', is het Groot Werk achter de rug'.

Aardig is dat de kleur blauw een belangrijke rol vervult in de Koninklijke Kunst. En volgens sommige auteurs-vrijmetselaar ligt er een rechtstreekse lijn van het koninklijke (blauwe) bloed en de gewoonte de graden van de basis-vrijmetselarij de 'Blauwe Graden' te noemen. Ook de blauwe omzoming van veel schootsvellen die vrijmetselaren dragen, heeft volgens deze auteurs zijn oorsprong in het blauwe, koninklijke bloed.

Kortom: er is niet met werkelijke zekerheid vast te stellen waar de benaming 'Koninklijk' vandaan komt. Dit hangt overigens verder samen met het feit, dat de vrijmetselarij niet de enige geestelijke stroming is die deze term gebruikt. Ook in geschriften over alchemie, in geschriften van rozenkruisers, geschriften met een esoterische strekking, enzovoort, komt de aanduiding 'Koninklijke Kunst' voor.

De inhoud

Op het eerste gezicht zijn imperatieven, zijn opdrachten, als 'Ken Uzelf' en 'word die je bent' minstens vreemd. Hoe kan de individuele mens nu de opdracht krijgen zichzelf te zijn, of – misschien nog gekker – zichzelf te worden? Dat is hij immers al hoog en breed? En hoe kan de mens worden die hij al is? Met die vragen worstelt de Griekse dichter Pindarus (522 v Chr. – 433 v Chr.) al. Maar niet alleen hij, maar evengoed de Griekse tragedie en de hele moderne literatuur van Shakespeare tot Kafka en verder. Hoe beoordeelt de mens zichzelf? Hoe kan hij zichzelf beoordelen? Moet hij/zij zich daartoe in tweeën hakken, een oordelend subject en een te beoordelen object? Het lijkt de kern van deze vraagstelling te zijn, dat de mens niet van zichzelf weet wie hij/zij is, maar wel ijverig op zoek is dat te achterhalen. Kortom, de mens blijkt vreemd te zijn aan zichzelf. Maar, wie of wat zou 'ik' anders zijn dan 'ikzelf' of 'mijzelf'? Met deze laatste vraag dient zich al direct een vreemdheid aan. De gebruiker van de Nederlandse taal kan in deze zin kennelijk zowel de objectvorm 'mijzelf' als de subjectvorm 'ikzelf' gebruiken. Het lijkt in betekenis niet veel uit te maken voor welk van de twee mogelijkheden gekozen wordt. Er komt overigens nog een merkwaardig verschijnsel bij: de mens weet kennelijk niet van zichzelf wie hij is, maar wel weet hij dat hij dit niet weet en dat hij probeert dat niet-weten te overstijgen tot een wel-weten, tot een kennen en een zijn. Hierbij moet natuurlijk de vraag gesteld worden of dit alles te doen is. Hoe kan de mens weten wat hij niet weet? Hoe kan 'ik' mijn niet-weten ongedaan maken of, ten minste, omzetten in een proberen dit niet-weten in een wel-weten omzetten? Kan 'ik', om hier een idee van Hegel aan te halen, de vreemdheid tegenover mijzelf werkelijk ongedaan maken en werkelijk mijzelf worden?

Twee manieren

In deze vraagstelling zijn twee termen, 'ik' (ieder mens is een

'ik') en 'de mens', als synoniemen gebruikt. Dit lijkt overeen te komen met het alledaagse taalgebruik. En in dit type taalgebruik levert deze gelijkstelling niet veel problemen op. Er wordt hier echter wel een zekere dubbelzinnigheid in het gesprek gebracht. Zowel de term 'de mens' als de term 'ik' kan op – ten minste – twee manieren worden opgevat. De term 'de mens' kan opgevat worden in de zin van een onherroepelijk aan ieder individueel mens eigen structuur. De vreemdheid, de onwetendheid in zake het eigen 'ik' is dan één van de eigenschappen van de soort 'mens', de 'homo sapiens' geworden. Deze vreemdheid-voor-zichzelf moet dan dus omschreven worden als onontkoombare, voor ieder mens geldende structuur. In deze gedachtegang is het dus onmogelijk van 'mens' te spreken als er een wezen wordt bedoeld dat niet over deze vreemdheid-voor-zichzelf beschikt.

De termen 'de mens' en 'ik' kunnen echter ook op een andere manier worden opgevat: ieder mens staat vreemd tegenover zichzelf, maar ieder op zijn eigen individuele wijze. De vreemdheid tegenover zichzelf varieert van mens tot mens: ieder mens heeft zijn eigen individualiteit. Gaat het in deze vraagstelling nu om het algemeen-menselijke of om het individueel menselijke?

Bij nader inzien echter blijkt dit dilemma niet te bestaan. In laatste instantie gaat het immers om geen ander vraagstuk dan dat van de individuele variaties binnen een algemene structuur. Er bestaat simpelweg een dualiteit binnen de mens als zodanig. Deze dualiteit toont zich bij ieder mens op hem of haar eigen wijze. Het gaat hier dus niet over de tegenstelling tussen 'ziel' ('bewustzijn') en lichaam zoals dat door, onder meer, Descartes ter sprake is gebracht. Het gaat om een dualiteit die de gehele mens doortrekt in zijn kennen en willen, zijn voelen en waarnemen. Het gaat om een dualiteit die niet alleen anders is bij ieder mens, maar ook in ieder menselijk leven een voortdurende ontwikkeling ondergaat. Deze dualiteit ligt derhalve niet in de tegenstelling ziel-lichaam, maar in de lijn van de zelfervaring en corresponderend daarmee in de ervaring van de ander en de wereld.

Hanteerbaar

De 'Koninklijke Kunst' nu beoogt die vreemdheid tegenover zichzelf binnen de mens, zo niet op te heffen – dit lijkt immers onmogelijk –, maar dan, ten minste, in kaart te brengen en mede daardoor hanteerbaar te maken voor de individuele mens. Misschien is het wel daarom, dat de vrijmetselaar op de vraag van de voorzittend meester 'Waartoe komt u in de loge?', als antwoord geeft: 'Om beter mens te worden'. Let wel: niet 'een beter mens', alsof er slechte en betere mensen zouden zijn. Maar 'beter mens' in de zin van: 'de volmaakte mens in mij zo goed als mij mogelijk is te realiseren'. 📌

MAKELAARDIJ

Werk in uw voordeel

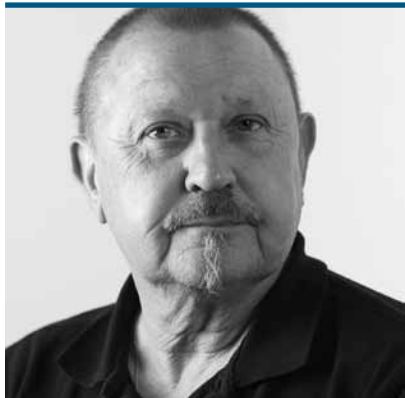
Buurtweg 107
2244 AC Wassenaar
Telefoon 070-5114041
Fax 070-5112314

Drieluik, deel 1:

AMBACHTSMAN, WAARMEE BENT U BEZIG?

Als het leven te zien is als een ambacht, waar houdt de ambachtsman zich dan specifiek mee bezig? En hoe kijkt hij naar zijn ambacht? Zeven vrijmetselaren geven antwoord.

Onder redactie van Ed Worm – Foto's: Paul Mellaart.

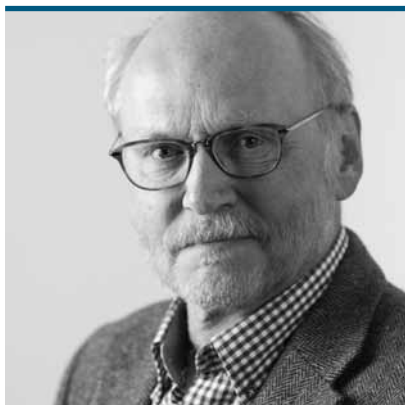

Stuart Bragg

“In mijn ambacht is de maçonnieke omgangsvorm zeer behulpzaam.”

Rutger van Versendaal

“Verdeeldheid wegnemen is arbeid, verenigen is kunst.”

Peter Frühmann

“Wij zijn allen leerlingen van een ambacht dat we nooit helemaal meester zullen zijn.”

Herbert Kwak

“Bij voortdurende bijscholen, schaven aan mijn mens-zijn.”

Maurits Wijzenbeek

“Ambacht... Menselijk vermogen tot transformeren.”

Joep Frantzen

“Zoals onze verre voorgangers, als ambachtslieden bouwen aan de tempel van Humaniteit.”

Marcel Nijhof

"In de veiligheid van de broederschap is het fijn werken aan mijn eigen ontwikkeling"

Architect Hans Heijdeman: **'LEVEN IS JE AANPASSEN'**

'Architectuur is niet in eerste instantie een bouwopgave maar veel eerder een analyse van de ruimtelijke mogelijkheden met de vraag hoe het toekomstig ruimtelijk gebruik daarin beleefd zal worden. Een ingeleefd onderwerp kan het leven positief stimuleren en leiden tot meer levensgeluk.'

Met deze woorden presenteert beeldend kunstenaar, architect en voormalig stadsarchitect van Leeuwarden Hans Heijdeman zich op zijn website. Dat vraagt om uitleg.

Tekst: Cees van Dam – Foto's: Paul Mellaart.

'We leven in een maatschappij waarin gesuggereerd wordt dat je alle kennis hebt', aldus Hans Heijdeman.

'Ik ben gaan tekenen vanuit mijn gevoel, heb me laten leiden door herinneringen aan gelukkige momenten.'

"Het gaat uiteindelijk altijd om de mens en niet om de materie. Het leven speelt zich af in ruimte én tijd. De architect moet zich dus op beide richten en niet alleen op de ruimte. Alles wat leeft past zich in de loop van de tijd aan aan de omgeving. Leven is je aanpassen. Wat zich niet aanpast is dood."

Procesbegeleider

"Als ik gevraagd word om een huis te ontwerpen, dan wil ik in eerste instantie helemaal niet praten over het huis dat ze in gedachten hebben."

'De kunst is in dat willen, kunnen en beleven een evenwicht te vinden'

Natuurlijk hebben ze een idee van wat ze willen, iets dat ze hebben gezien en dat ze mooi, leuk of praktisch vinden. Maar ik wil eerst uitgebreid met mensen praten, ze leren kennen. Het huis dat ik voor hen maak, moet hun huis worden. Ik ben niet belangrijk, zij staan centraal. Ik ben procesbegeleider in hun zoektocht. Ik houd ze door een reeks van vragen een spiegel voor waarin ze hun ware zelf zien in hun toekomstig huis. Dat is mijn ambacht: voor een ander een 'eigen' huis ontwerpen..."

"Er bestaan tegenwoordig computerprogramma's waarmee je de tekening van een huis tot leven kunt brengen, waardoor je al in je huis kunt rondlopen voor het gebouwd is. Je kunt zelfs de effecten van het zonlicht van zonsopgang tot zonsondergang in je huis tevoorschijn toveren.

En daarmee kun je het ontwerp toetsen en bijstellen. Dat

BRINK **BEWINDVOERING**

Schouder aan Schouder

Brink Bewindvoering behartigt uw financiële belangen en werkt samen met u aan een passende oplossing.

Abe Lenstra Boulevard 10 | Heerenveen | T: 088 - 4887 800
www.brinkbewindvoering.nl

Ruysenaars

makelaardij o/g

Aan- en verkoop bestaande woningen.

TE KOOP in HUIZE HET OOSTEN

Appartement Parkflat Jan van Eijck te Bilthoven
Appartement Mondriaan Staete te Bilthoven

Vinkenlaan 1, 3722 AH Bilthoven. Telefoon: (030) 228 23 87, Fax: (030) 228 23 74
E-mail: info@ruysenaars.nl Internet: www.ruysenaars.nl

voorkomt dat je keuzes maakt die achteraf tegenvallen. En je haalt veel meer uit de prijs die je betaalt”

“Ik heb zo ooit een huis mogen tekenen voor mensen die een stukje grond gekocht hadden. Ze kwamen met vastomlijnde ideeën binnen, maar in de loop van het proces dat we samen doorliepen bleef daar weinig van over. Toen de tekening af was, was het echt hun huis, maar het is nooit gebouwd, omdat ze uiteindelijk hun eigen huis niet verkocht kregen. Dat is jammer, maar ook weer niet zo erg. Ze waren niet alleen een tekening van hun ideale woning rijker, maar hebben ook op onverwachte wijze zichzelf en elkaar anders leren zien.”

Algemene trends

“We leven in een maatschappij waarin gesuggereerd wordt dat je alle keus hebt, maar in feite kies je uit een aanbod dat los van jou tot stand komt. Anderen dan jij hebben keuzes gemaakt die niet van jou zijn uitgegaan, maar van algemene trends. Mensen worden geleid door prikkels van buiten, maar voor mijn doel moet je je laten leiden door prikkels van binnen, door wat je echt zelf wilt en kunt en beleeft. De kunst is in dat willen, kunnen en beleven een evenwicht te vinden.”

“Na de oorlog moesten we snel bouwen. Dat werden stapelwoningen. Maar toen het allemaal wat beter ging, wilden de mensen daar niet meer in. Het waren ook geen woningen waarin mensen zichzelf konden zijn.”

“Na mijn scheiding kwam ik terecht in een huurwoning. Doodongelukkig was ik daar. Ik wilde niet zijn waar ik was. Toen heb ik gekeken hoe ik binnen mijn mogelijkheden, de maandlast van de huur, zelf een huis kon bouwen.

'Dat is mijn ambacht: voor een ander een 'eigen' huis ontwerpen...'

Ook wel een beetje geluk gehad met het stukje grond dat ik kon verwerven. Ik ben gaan tekenen vanuit mijn gevoel, heb me laten leiden door herinneringen aan gelukkige momenten. Ooit was ik gelukkig op de Veluwe en dat geluksgevoel komt terug in de donkere houten bekleding van mijn huis. Ik wil aan de ene kant een plek voor mezelf op deze wereld en dus de wereld daar zo veel mogelijk buiten houden. Aan de andere kant is er de wereld waarin en waarvan ik leef. Daarom heb ik mijn kantoor aan huis los van het huis. Met daarboven een ruimte voor gasten, logés. In eenheid gescheiden.”

Toegepaste vaardigheid

“Ik heb HTS Bouwkunde gedaan in Den Haag. Toen ik afstudeerde kreeg ik het advies door te studeren. Ik ben naar de Rietveld Academie in Amsterdam gegaan om te beeldhouwen en daarna naar de TU Delft, waar ik cum laude ben afgestudeerd bij Aldo van Eyck. Mijn afstudeerproject was een plan voor een nieuw psychiatrisch ziekenhuis in Enschede. Ik begon vanuit de gedachte dat de wereld en de patiënten elkaar niet tot last moeten zijn en bedacht waterpartijen als afscheiding. Dat suggereert openheid terwijl je toch afscheidt. Na een week meedraaien op een gesloten afdeling begon ik me te realiseren dat die afscheiding niet goed was. Toen ben ik uitgegaan van de patiënt en de mogelijkheden die hij heeft. Het heeft heel wat energie gekost om dat idee te laten landen bij de beslissende instanties, maar het is uiteindelijk wel gelukt. Er werd een heel ander ziekenhuis gebouwd dan oorspronkelijk gepland was”.

“Bouwen is een toegepaste vaardigheid. Van mensen, voor mensen. De mens is de doener, de denker en de inspiratiebron. Dat vereist mensenkennis, zelfkennis, aandacht voor en vertrouwen in de mens. Alleen bereikbaar met vallen en opstaan. Wat dat betreft is het jammer dat de doodlopende wegen niet op de kaart staan.” 🇳🇱

Houtbewerker Fred Zinsmeester:

'ALLEEN ALS JE 'HET GEHEIM' AL KENT, ZUL JE HET HERKENNEN'

“Achter de zintuiglijk waarneembare wereld gaat een ongrijpbare werkelijkheid schuil, een intelligentie, een creatieve, richtinggevende geest. Het is bewustzijn dat essentieel is. Als we ons denken over wie we zijn, veranderen – en onszelf kunnen zien als creatieve, eeuwige wezens die materiële ervaringen creëren – dan beginnen we, samen met het bestaansniveau dat we bewustzijn noemen, de wereld waarin we leven heel anders te zien en te creëren.”

Fred Zinsmeester is vrijmetselaar, gelooft in het onuitsprekelijk geheim achter de zintuiglijke werkelijkheid, in een voortstuwende wereldorde, in een akasha-veld en in de waarde van de kabbala.

Door Cees van Dam – Foto's: Paul Mellaart.

'Het draait in je leven om anderen', aldus Fred Zinsmeester.

Al vele jaren heeft hij een hobby in houtbewerken en in meerdere loges voor vrijmetselaren zijn door hem gemaakte voorzittershamers, ceremoniemeester staffen en ouderwetse waterpassen te vinden. "En dan vind ik het leuk om in die voorwerpen documentjes te verstoppen: ledenlijsten of een begroting of iets anders tijdelijks, wat in dat voorwerp dan zijn tijd overleeft. Je maakt iets concreets om daarin het abstracte te verpakken, zoals in de zintuigelijke wereld ook haar bedoeling is verstoppt."

Anders beleven

"Twee keer hetzelfde maken past me niet. Ik wil geen productiebedrijf zijn. Ik werk geen bestellingen af. Elke opdracht die ik aanneem, bijvoorbeeld om iets te maken als geschenk bij een jubileum of installatie van een nieuwe loge, zie ik als een creatieve uitdaging. Binnen de functionele vorm zoek ik naar mogelijkheden om iets eigens toe te voegen van mezelf en/of van de loge/gelegenheid waarvoor het bestemd is. Wat ik maak moet meer zijn dan een fraai stukje hout en een staaltje van technisch vernuft, het moet een sieraad zijn met symboolwaarde, iets in zich dragen wat het zintuigelijke te boven gaat."

"Als vrijmetselaren een ritueel opvoeren creëren ze eerst een eigen orde, een eigen wereld, waarin de woorden een eigen betekenis krijgen, symbolen zijn voor wat niet in woorden te zeggen is. Elke vrijmetselaar zal die symbolen vanuit zijn eigen wereld interpreteren, maar hij deelt de symbolen zelf met zijn medevrijmetselaren. Als de opera 'Die Zauberflöte' van Mozart wordt opgevoerd zullen er in de concertzaal tussen het publiek vrijwel zeker vrijmetselaren zitten, die, omdat ze zijn ingewijd en de inwijdingselementen herkennen, de opera anders beleven dan de rest van het publiek.

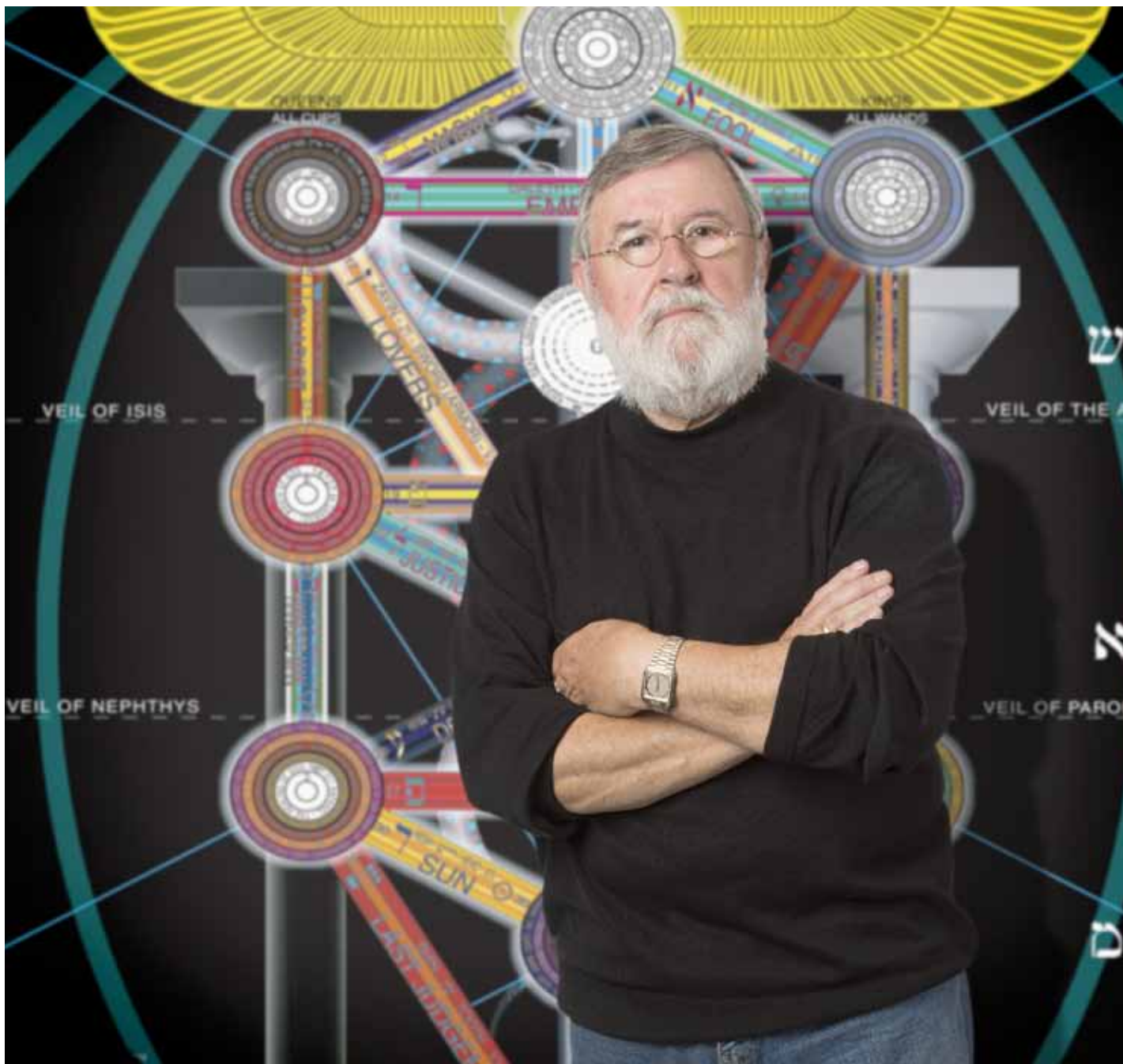
'Je 'ik' kan zich slechts manifesteren in contact met de medemens'

Zij zullen beseffen dat Tamino en Papageno allebei in henzelf aanwezig zijn, zoals ook Pamina en Papagena facetten van een en hetzelfde zijn. Alleen als je 'het geheim' al kent, zul je het herkennen. Dat samen delen van 'het geheim' – dat geen geheim is, behalve dan dat het zintuiglijk onwaarneembaar, onuitsprekelijk, niet van 'deze wereld' is – verbindt tot broederschap."

Zoekers

"Ik ben al enige tijd logevoorlichter van de loge 'Moed en Volharding' in Assen. In die rol ben ik me er terdege bewust van dat de vrijmetselarij zoveel interpretaties kent als er vrijmetselaren zijn. Dat ik de vrijmetselarij esoterisch interpreteer, maakt de vrijmetselarij nog niet esoterisch. Ieder moet er zijn eigen weg in vinden, zijn eigen bewustwordingsproces in doormaken, door zichzelf, zijn plaats in de wereld en zijn verhouding tot het geheel waarvan hij deel uitmaakt – gesymboliseerd in wat vrijmetselaren de 'Opperbouwmeester des Heelals' noemen – te leren kennen. Ik zie in dat geheel een voortstuwende wereldorde. Vroeger stond dat

'Dat ik de vrijmetselarij esoterisch interpreteer, maakt de vrijmetselarij nog niet esoterisch.'

begrip in de ordegrondwet. Daar is het uit verdwenen, maar dat wil niet zeggen dat ik er niet vanuit mag gaan. Een ander zal het anders zien en dat mag dan ook. Het uitgangspunt blijft dat we allen zoekers zijn en dat dat ons bindt.

'Elke vrijmetselaar zal symbolen vanuit zijn eigen wereld interpreteren, maar hij deelt de symbolen zelf met zijn medevrijmetselaren'

Dat samen zoekend bezig zijn waarbij ieder voor zichzelf de waarde bepaalt van wat hij op zijn zoektocht vindt, dat benadruk ik in mijn rol van voorlichter."

Gereedschapskist

"Ik werk graag met mijn handen. Iets maken, creëren. Ik heb alleen ambachtsschool, leren door te doen. Ik ben niet van

leren uit het boekje. Natuurlijk heb ik best veel gelezen, maar dat kost mij echt moeite.

Als het niet hoeft, liever niet. Ik ben meer een doener, een autodidact, ook in het denken. Ik ben opgeleid om met metaal te werken, ben uiteindelijk terechtgekomen in de ICT-wereld, toen die nog min of meer in de kinderschoenen stond. Maar ik heb altijd ook al met hout gewerkt. Mijn omgeving weet dat. Als er ergens een partijtje mooi hout ligt, dan brengen ze me op de hoogte. Ik heb een aardig voorraadje. Ik heb jaren geleden onze camper, waarmee mijn vrouw en ik de wereld in trekken, geheel zelf ingericht. Daarin staat een goed gevulde gereedschapskist, waarmee ik menigeen al te hulp ben geschoten."

"Het draait in het leven om anderen. Je 'ik' kan zich slechts manifesteren in contact met de medemens. Dan is mijn gereedschapskist een hulpmiddel. Voor je het weet gaat het gesprek over wezenlijke dingen, over het leven als zoektocht, over de diepere zin achter het bestaan."

Drieluik, deel 2:

KONINKLIJK KUNSTENAAR, WAARAAN GEEFT U VORM?

Als de kunst van het leven het ambacht ontstijgt, waaraan heeft de koninklijk kunstenaar dan vorm gegeven? En wat is koninklijke kunst? Zeven vrijmetselaren geven antwoord.

Onder redactie van Ed Worm – Foto's: Paul Mellaart.

Achmed Hoesintalib

“Als je je betrokken voelt bij deze wereld, dan is het echt een kunst om géén vrijmetselaar te zijn.”

Frank van Biemen

“Na iets moois gemaakt te hebben, sluit ik voldaan de studiodeur.”

Hans Wissema

“Kunst = Ambacht + Inspiratie.”

René Fouraschen

“De zoektocht van mijn broeders.”

Geert Boogaard

“Kunst kan een gids zijn; een richtingwijzer die ons helpt een eigen weg te vinden, zodat we kunnen voortgaan en ons leven ten volle kunnen leven.”

Pum Walters

“Koninklijke kunst – onderdanig beterschap - verheffend idee.”

Ton van Erven

“De vrijmetselarij wijst mij de weg in de kunst om te leven als een gewaardeerd en respectvol mens in deze maatschappij.”

Dr. Willem Glaudemans over levenskunst: **'WE ZIJN SCHULDELOOS VRIJ OM MENS TE ZIJN'**

“De dood is misschien wel het einde van een leven hier, omdat je je lichaam aflegt, maar dat is niet onze bestemming. Onze ziel heeft echt iets anders hier te doen. Als onze ziel incarneert heeft ze een bepaald idee van wat ze hier komt doen. Dat zijn we vaak weer vergeten. Als we incarneren vergeten we dit soort kennis, vergeten we ook wat onze missie was, vergeten we ook wie we ten diepste zijn. Tegelijkertijd, als we hier zijn, op het moment dat we die kennis nodig hebben over wat we hier komen doen, ontwaakt die weer in ons.”

Aan het woord dr. Willem Glaudemans. Hij studeerde Nederlandse Taal- en Letterkunde in Utrecht en promoveerde op een proefschrift over de literaturopvattingen van Willem Frederik Hermans. Na zijn promotie begon hij met het vertalen van spirituele boeken, onder meer de vertaling van de gnostische en vroegchristelijke teksten, de Nag Hammadi-geschriften.

Tekst: Rinus van Warven – Foto's: Paul Mellaart.

Glaudemans is ook een van de vertalers van het beroemde boek 'A course in Miracles' van de Amerikaanse psychiater Helen Schucman. Glaudemans is dankbaar dat 'Een cursus in wonderen' in zijn leven is gekomen. Hij heeft mee mogen helpen aan de Nederlandse vertaling waarvan vier jaar als eindredacteur. Inmiddels is hij vele boeken verder: over vergeving, over de universele levenswetten en over de levensmissie van de mens. Levensmissie en levenskunst, daar gaan al zijn boeken over.

Het antwoord op de vraag naar de zin van het leven is toch makkelijk, bier of wijn drinken en af en toe een beetje zoenen?

“Ja, dat zouden we wel willen. Iedereen weet dat dat niet waar is. Het kan een tijdje wat afleiding kan betekenen, maar op een gegeven moment houdt daar ook de lol van op, toch? Dan denk je: 'Wat saai eigenlijk. Wat kom ik hier eigenlijk doen?' Op een gegeven moment ergens gaat iedereen zich diepere vragen stellen. Dat is bijna onvermijdelijk. Soms gebeurt dat door een crisis in het leven. Dat je uit je baan gegooid wordt of je relatie stopt of een goede bekende sterft. Dat zijn vaak de momenten dat we gaan nadenken. Wat ben ik eigenlijk aan het doen, waarom ben ik hier? Maar... Volgens mij hoef je niet op een crisis te wachten en kun je eigenlijk je dit soort vragen altijd stellen.”

“De meeste mensen zijn dat nog niet bewust in de wieg. Als je op aarde komt, dan vergeet je vaak weer waarom je hier gekomen bent. Je ziet effe niet meer wat je missie was en wat je vorige levens daaraan bij hebben gedragen. Tot er een moment komt waarop je ziet wat vreugdevol voor je is en waardoor je dienstbaar kunt zijn aan anderen. Dat is volgens mij

wat Joseph Campbell al zei: 'Follow your bliss - Volg datgene waar je gelukkig van wordt'. En als je dat doet, dan ben je ook dienstbaar en behulpzaam aan anderen. Dat valt samen, dat is één geheel.”

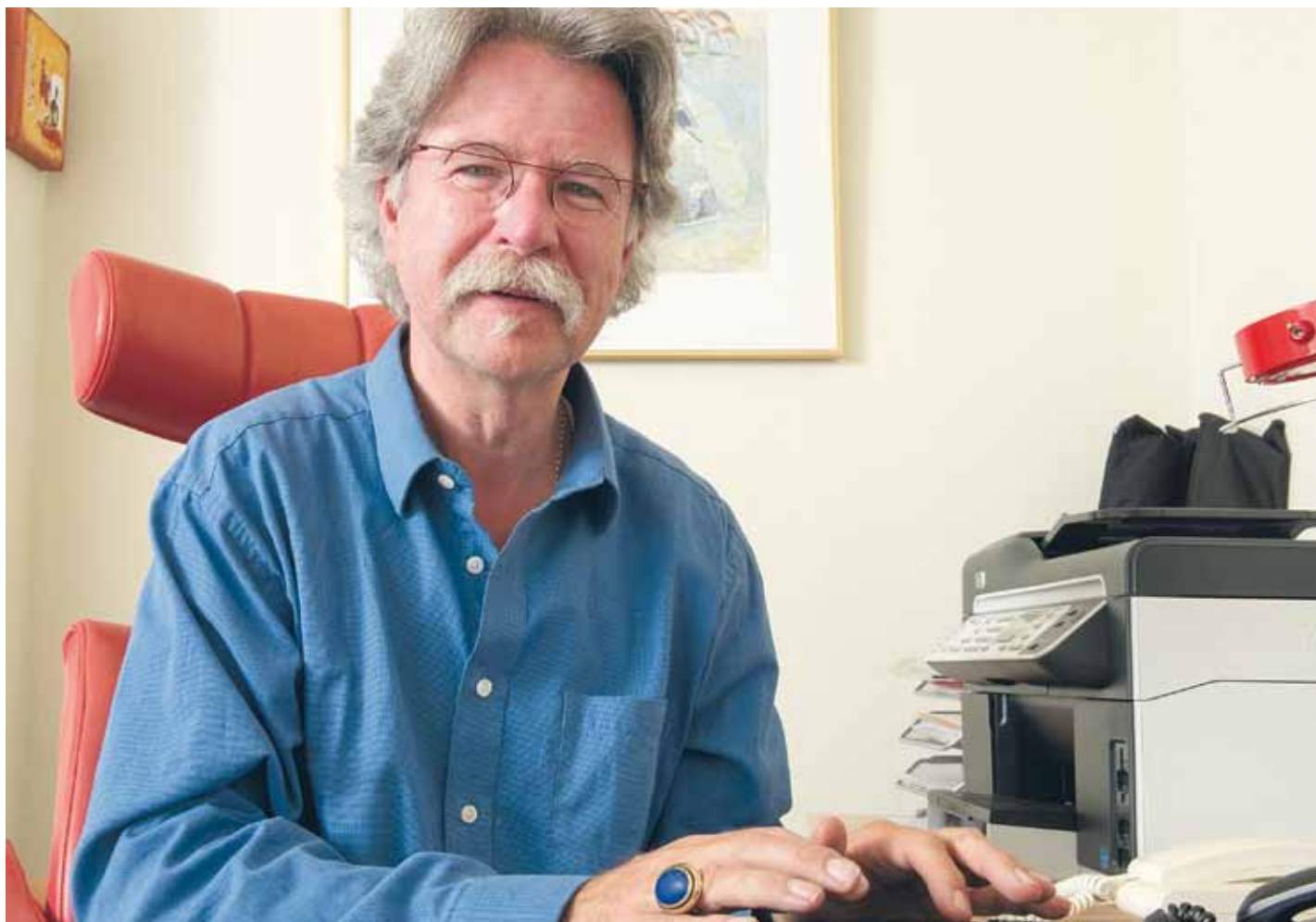
Als de aarde dat zou doen, als zij haar 'bliss' zou volgen, zou er toekomst voor de aarde zijn?

“Absoluut, die is er ook. Het aanschijn van de aarde zal misschien weer veranderen. Dat is al miljoenen keren gebeurd, in de 4½ miljard jaar dat de aarde bestaat. En dat zal zeker weer gebeuren.

*'God hoeft jou niet te vergeven,
want Hij heeft je nooit veroordeeld'*

Dan zitten we in zo'n transitieperiode waar we in ons bewustzijn worden opgetild als we mee willen. Als we niet mee willen is het wat lastiger, dan worden we wel losgetrild en opgetrild, maar dan zie je gewoon alle schijnzekerheden in elkaar vallen. Maar in deze tijd gaat het er zeker over om ook als mensheid ten diepste weer te weten waarom we hier zijn, wat onze missie is: een lichtbaken te zijn voor de wereld.”

'Een Cursus in Wonderen' bevat concepten uit vrijwel alle grote Westerse en Oosterse religies en levensfilosofieën. Om de teksten op te schrijven waaruit dit boek werd samengesteld moest Helen Schucman leren luisteren naar een innerlijke stem. De tekst beweert dat het kosmische veld dat Liefde of God wordt genoemd, het enige is dat echt bestaat. De tekst beweert dat de fysieke wereld van materie een projectie is van

Glaudemans is een van de vertalers van het beroemde boek 'A course in Miracles'.

de geest. U heeft zelf een soort handleiding bij 'Een Cursus in Wonderen geschreven...

"Het boek gooit ons ego-denken totaal ondersteboven. Het maakt ons bewust dat ons denken is vergeven - vergiftigd - van het ego. Als je vanuit het ego denkt, denk je vanuit angst. Het wonder dat zich voltrekt als je vanuit het Heilige of vanuit liefde gaat denken is dat je thuis komt. Het gaat om de omslag van angst naar liefde, van schuld naar onschuld, van chaos naar vrede. Je komt thuis. Bij je Zelf. Bij God. We dromen de droom van afgescheidenheid. Maar we zijn nog steeds bij God. En we zijn nooit weggeweest."

"Eigenlijk zijn we net aan het ontwaken. We zijn als mensheid - als je de hele klok van de geschiedenis bekijkt - pas één minuut voor twaalf op het toneel verschenen. In die paar duizend jaar hebben we natuurlijk al behoorlijk wat aan bewustzijnsontwikkeling gedaan. Niets ten nadele van mensen die met de Bijbel op de klassieke manier lezen. Maar het ego leest ook de Bijbel, interpreteert de Bijbel. Eén van de dingen die de Cursus doet, maar dat is maar één van de dingen, is een aantal van het oude Bijbelse tekstmateriaal corrigeren, herstellen, laten zien dat het anders bedoeld is."

Is het mogelijk om te weten hoe de Bijbelse boodschap wel geïnterpreteerd moet worden? Als het gaat om ons te helpen om de Kunst van het Leven te leren, hoe is die boodschap dan wel bedoeld?

"Om ons te helpen om niet meer bang te zijn voor God. In de wereld van het Oude Testament word je hartstikke bang van de God die je daar rond ziet lopen: JHWH die straft en beloont en een uitverkoren volk heeft. Die straffende God is een uitvinding

van het ego. Het enige wat God is, is liefde. Eigenlijk kun je over God niet zoveel meer zeggen. De Cursus brengt een aantal correcties aan in het christelijke denken. Het was nodig dat we wat vrijer zouden kunnen staan in de relatie tot God en Christus. Net zoals de gnostiek dat in feite ook doet, maar die is bijna 1.600 jaar begraven geweest. Je zou kunnen zeggen dat de Cursus in Wonderen een gnostisch boek is. Wat het doet is dat het ons terugbrengt naar ons diepste zelf en we daarin ook God vinden."

'Als je de onschuld van de ander ziet, kun je ook je eigen onschuld zien'

"Zonde is er niet, schuld is er niet. Dan word je dus weer vrij. Vrij om mens te zijn. Dat heeft alles met levenskunst te maken. Uiteraard maak je je fouten. Maar er is helemaal niks aan de hand. Je bent onmiddellijk vergeven. God hoeft jou niet te vergeven, want Hij heeft je nooit veroordeeld. Kijk niet naar mens en wereld, naar jezelf en God door de bril van boete, zonde, schuld. Zet een andere bril op. Als je door de bril van het ego kijkt zie je een bedreigende wereld. Als je door de bril van liefde kijkt zie je alleen maar licht. In de eeuwigheid waar alles één is, sloop een nietig dwaas idee binnen waarom de Zoon van God vergat te lachen. En dat nietig dwaas idee waar wij als Zoon van God als collectief om vergaten te lachen is de gedachte dat we afgescheiden zijn. Je zou het op een moderne manier kunnen vertalen door te zeggen: hoe zou het zijn als we het zonder God probeerden?"

Jean-Paul Sartre wist het treffend te zeggen: 'De hel dat zijn de anderen...'

“Tuurlijk, als we de door de bril van zonde en schuld naar de ander kijken, dan wordt de ander inderdaad die hel. Ik noem vergeven ook wel eens ont-schuldigen. Vergeving is dat je als het ware de schuld ervan af haalt. Als je de onschuld van de ander ziet, kun je ook je eigen onschuld zien. Je kunt ook zeggen: als je daar liefde ziet, dan weet je dat hier liefde kijkt. Je vindt daardoor je eigen liefde terug, je vindt daardoor je eigen wezen terug.”

Volgens Byron Katie is het ego gigantisch bang voor de waarheid, omdat de waarheid is dat het ego niet bestaat.

“Precies, het ego bestaat alleen dankzij het feit dat wij er in geloven. Dus op het moment dat wij het geloof er in opheffen, bestaat dat ego niet meer. Daar is het ego het aller bangste voor. Dat wij het geloof in het ego opheffen. Byron Katie heeft daar helemaal gelijk in. Het ego bestaat niet, het is een construct van onze denkgeest. Als we dat gaan zien en er dan nee tegen gaan zeggen, dan heeft het ego een harde tijd. Het ego gaat terug vechten, the ego strikes back, maar als het ego doorzien wordt, kan het licht doorbreken.”

Maar kan het paradoxaler?

Je schrijft een boek over het eeuwige leven en je noemt het een cursus in sterven.

U was van jongs af aan al nieuwsgierig naar het leven na de dood en schreef er een boek over: 'Boek van het Eeuwige Leven, Een cursus in sterven'...

'De waarheid is dat het ego niet bestaat'

“We weten niet meer wat ons na de dood staat te wachten. We zijn bang voor de dood en daarom ontkennen we het hiernamaals. Zo leven we verder in angst, ontkenning en onzekerheid.”

“Wij mensen, hebben de neiging om het hiernamaals te ontkennen, terwijl het voor het zo klaar als een klontje is dat het leven na onze lichamelijke dood gewoon doorgaat. Onze stoffelijke zintuigen geven alleen een bevestiging van een stoffelijk bestaan, maar niet van een bestaan wat daarna komt. Dat kunnen we niet zien.

De dood is voor mij een overgang, een sluier waar je door heen gaat, waar je het lichaam af legt en waar het bewustzijn nog steeds aanwezig is, maar nu veel grootser en onbeprekter. Veel mensen die een bijna-doodervaring hebben gehad vertellen hetzelfde. Ze zijn even buiten het lichaam geweest en vertellen daarna dat het allemaal gewoon doorgaat.”

“De ziel is onsterfelijk, die gaat altijd door. Als er iets dood gaat dan is dat het lichaam. Het lichaam kan alleen maar leven dankzij het feit dat er een ziel in zit. Het lichaam is een jas die je uittrekt. Als je het lichaam aflegt dat gaat de ziel verder. De geest, of het Zelf met een hoofdletter, is datgene wat bij God aanwezig is. Tijdens dit leven is er een zilveren draad die met je lichaam verbonden is. Die zilveren draad wordt doorbroken op het moment van sterven. Maar er is ook een gouden draad, die is eeuwig, en dat is jouw verbinding met het Zelf. Sterven is voor mij niets anders dan dat er een zilveren draad breekt. En dat je bevrijdt wordt van de beperkingen die het lichaam met zich meebrengt.”

“We gaan door een soort doorgang heen, die gesymboliseerd wordt door een tunnel waar je doorheen gaat of een rivier die je oversteekt. De ziel komt eerste in een tussensfeer terecht. Overal is liefde, overal is God. In de tussensfeer wordt je opgevangen, mag je uitrusten van het afgelopen leven. En je krijgt uiteindelijk ook je leven te zien. Deze levensschouw is heel belangrijk,” zo meent Glaudemans, “omdat je de blauwdruk - hoe je leven bedoeld was - kunt leggen op wat je het afgelopen leven feitelijk gedaan hebt. Je ziet ook waar je niet helemaal aan je blauwdruk hebt voldaan. Dan zijn uiteindelijk de lessen die je leert. Maar je ziet ook je lichtoogst: de dingen die je wel het gedaan, de zaken die jij hier met liefde hebt gebracht. Je ziet alles tot in de kleinste details. Maar de belangrijkste vraag die je gesteld zal worden is: wat heb je met de liefde gedaan?”

U meent dat wij mensen wel een bestemming hebben, een soort hemel. Maar die hemel is geen plaats buiten ons...

“Onze bestemming is wel te vinden, maar in onszelf. En om die bestemming te bereiken, dat is Levenskunst.”

Koninklijk Kunstenaar Paul John Peters: 'LEVENSKUNST IS TROUW ZIJN AAN JE ZELF'

Hoe een zinvol leven te leven? Wanneer is het leven geslaagd? Niet in de zin van maatschappelijk succes met een vette bankrekening. Maar in de zin van betekenisvol als mens. Als mens die zijn of haar talenten heeft benut. Levenskunst is een van de belangrijkste terreinen van de filosofie; de oude Grieken waaronder Aristoteles houden zich al met deze vraag bezig. Ook voor Indiase denkers als Shankara is het thema 'levenskunst' het item bij uitstek. Paul John Peters is vrijmetselaar en filosoof. Hij houdt zich sinds jaar en dag bezig met die ene vraag die al duizenden jaren oud is. Wat is Levenskunst? En wat heeft vrijmetselarij daarbij vandaag de dag te bieden?

Tekst: Rinus van Warven – Foto's: Paul Mellaart.

'Mijn leven is de zin en bestemming zelf', aldus Paul John Peters.

Vrijmetselarij wordt wel Koninklijke Kunst genoemd. Is dat het zelfde als levenskunst?

"Filosofen definiëren graag woorden om hun betekenis te verhelderen. Wat houdt dat in Koninklijke Kunst en levenskunst? En zijn die twee termen uitwisselbaar? Volgens onze eigen bronnen – het boekje Ontdek het mysterie van de vrijmetselarij van de Orde van Vrijmetselaren – is Koninklijke Kunst als methode een stelsel van unieke inwijdingsrituelen. De term 'Koninklijk' is geassocieerd met onafhankelijkheid, soeverein zijn en wellicht authentiek zijn. Koninklijke Kunst zou dan tevens de levensweg inhouden, die iedere vrijmetselaar gaat op weg naar licht, inzicht, bewustwording. Uiteindelijk geeft hij als vrij man van goede naam inhoud aan zijn inspanningen om beter mens te worden. Ik zeg altijd: niet béter, maar méér mens, mens-in-wording."

'Als je religie ziet als her-verbinden, dan is dit de zoektocht naar je werkelijke, ware zijn'

"Die intense innerlijke zoektocht doet ons als vrijmetselaar kennen op de wijze waarop wij ons levenspad bewandelen. Als feilbaar mens, maar steeds gericht op het hoogste dat de mens kan ontwikkelen: liefde tot de medemens. Dát is waarlijke Koninklijke Kunst en dat mag je best associëren met het ontwikkelen van eigen unieke levenskunst. Ideaal zou zijn als Koninklijke Kunst samenvalt met levenskunst. Maar wellicht is dit een utopisch ideaal."

Waarom is levenskunst zo'n belangrijk filosofisch thema?"

"De filosofie heeft altijd als hoofdthema gehad hoe het goede leven te leven. Wat betekent het goed te leven? Over de betekenis van iets zijn we principieel onzeker. Daarom zoeken wij in ons zelf naar antwoorden en bevragen wij de ander om schijnzekerheid bevestigd te krijgen. Mensen zijn betekenis-gevende wezens. Dat is een ethische activiteit en de levenskunst is dat ook. Het gaat niet écht om geleerdheid of scherpzinnigheid, maar meer om bewustwording van wie wij zijn en waar wij voor staan."

"Voor mij is filosofie bij uitstek praktische wijsbegeerte, het diepere denken over mijn leven en de zin ervan. Levenskunst is zinvol leven, zin hebben in leven, je leven betekenis geven. In de eerste plaats is levenskunst trouw zijn aan jezelf.

Maar dan moet je wel onderzoeken waarin dit zelf bepaald wordt. Om het leven te leven als ware het een kunst, is er meer nodig dan overleven of het leven maar te leven zoals het zich aan je voordoet. Dat laatste lijkt me nogal passief. Levenskunst is al helemaal niet overleven... De kunst om het hoofd boven water houden. De levenskunstenaar veronderstelt iemand te zijn, die zijn of haar leven heeft verheven uit sleur, dorheid, gemakzucht, laissez faire, het moet nu eenmaal... In ieder geval slaat die kunst op kwaliteit van je leven. Het is de kundigheid, van nature of aangeleerd, om het goede, de schoonheid, het meesterschap, leidraad te laten zijn op je levensweg. Het 'Ken UZelve' is een zware opdracht voor elke vrijmetselaar. Daar is moeizame geestelijke inspanning voor nodig. Herinner de woorden van Socrates: 'Een leven, dat zichzelf niet onderzoekt is niet de moeite waard geleefd te worden'. Levenskunst is dus een manier van leven, die je vanuit zelfkennis, deugden, ethiek, positieve levensinstelling - in de praktijk van het leven zélf - beoefent. Na het voleinden van mijn levensweg hoop ik dat anderen van mij kunnen zeggen: hij was een levenskunstenaar, getrouw aan zichzelf, zelfverantwoordelijkheid dus, de medemens tot steun, liefde tot de medemens, en gericht op de Meester, de entheos, het innerlijk gnostisch weten, het hogere Al, de Opperbouwmeester des Heelals."

Gaat de kunst van het leven niet vanzelf? Moeten we hulp hebben van de denkers?

"Ja, het leven gaat zeker vanzelf en de dood ook. We hoeven daar niet veel voor te doen; als we eten, drinken, slapen en een beetje bezig zijn, dan leven we sowieso, net als dieren. Met een beetje geluk kunnen we ook nog oud worden. Maar de kunst van het leven is dus inspanning, leren, overwegen, inzicht verkrijgen, hakken aan de ruwe steen, je irritante oneffenheden wegpoetsen, noem maar op. Op u komt het aan! Het is dus het leven – in zoverre het mogelijk is – in eigen hand nemen, zelfverantwoordelijkheid betrachten. Verander dat wat in je vermogen ligt en schoonheid oplevert, en geef je verzet op tegen zaken die niet in jouw hand liggen."

"Om levenskunst te ontwikkelen zouden we zeker af moeten zien van het cynische 'zoek het maar zelf uit'. Je spiegelen aan de ander, je medemens is onontbeerlijk. Onwetendheid omzetten in wetendheid is onze inwijding. 'Wijs is hij, die weet dat hij niet weet', zei

Socrates. Laat ons niet-weten onze bron zijn van wijsheid, via geestelijke ontwikkeling en bewustwording ontstaat wijsheid. Daar hebben we elkaar voor nodig. Niet zozeer de hulp van denkers als wel van praktiserende levenskunstenaars. Maar filosofie leert mij geordend nadenken over waardevolle zaken. Een dialoog met mede-denkers is vaak een geweldige opsteker!"

Kan levenskunst ons helpen onze bestemming te vinden?

"Mijn leven is de zin en bestemming zelf. Mijn leven is hier en nu! Ik geloof niet zo in bestemming en doel: 'the road ahead is empty'. Als mijn leven alles is wat ik heb, waarom zou ik er dan geen mooi feest van maken, een carpe diem-feest! De weg gaan van het leven op waardige wijze en vanuit Koninklijke Levenskunst is dan ook de zin van mijn leven. Zin hebben in leven is de schoonheid ervan ervaren. Dat is ook gelukkig leven. Ik heb er zin in!"

"Voor mij is het dus geen bestemming vinden, maar zinvol leven en mijn geluksmomenten koesteren als juweeltjes die het leven je laat toevallen. Het allesdoordringende mysterie van het leven in en buiten mij, de kosmos en de natuur is mijn onuitsprekelijke, tegenwoordige, toekomstige, eeuwige onveranderlijke, alomtegenwoordige alomvattende Opperbouwmeester des Heelals. Daarom is het zoeken naar de juiste levenskunst die jou past alleen al een uiterst zinvolle bezigheid."

Behoort levenskunst tot het religieuze domein?

"Voor velen kan dat zo zijn, daar waar religie hen antwoorden geeft op het juist bewandelen van hun levensweg. Ieder mens vult zijn levenskunst immers zélf in."

'Steeds gericht op het hoogste dat de mens kan ontwikkelen: liefde tot de medemens'

"En geloof is daarvoor een belangrijke bron van inspiratie en zingeving. Het geloof in de leiding van een onbepaalde Opperbouwmeester des Heelals als metafoor hoeft niet te botsen met een god-in-jezelf idee. Het zijn allemaal overtuigingen en als het je helpt dan is het goed, als het je dwarszit, onderzoek dan weer verder tot je het antwoord vindt dat bij jou past!. Als je religie ziet als her-verbinden (re-ligare, red.), dan is dit voor mij de zoektocht naar je werkelijke, ware zijn. Niet je Ego is waarheid, maar wie je wezenlijk bent. Je persoonlijkheid (lat.: persona = masker, dat wat doorklinkt, red.) is je geconstrueerde 'ik', waar je ware zijn in doorklinkt. Het is je aangeleerde of geërfde masker, waarachter je de kubieke steen kan vinden. Dat is toch een zoektocht van jewelste waard! ja, toch? Als je geloof je bij die zoektocht helpt is het goed. Als het filosofische denken je steun biedt, dan is dat ook goed. Het gaat immers om jouw unieke levenskunst."

Als we vrijmetselarij veel meer zouden opvatten als kunst van leven, zou dat de vrijmetselarij helpen een bruisend instituut te worden?

"Je zou het wel denken, maar hoe bruisend kan een instituut zijn? Ik zou eerder zeggen, vrijmetselarij als levenskunst zal aantrekkelijker worden voor meer mensen, die net als wij op zoek zijn."

"Persoonlijk vind ik het instituut niet bruisend, maar je kan je afvragen of we daarnaar moeten streven. De Belastingdienst is ook een instituut; je moet er niet aan denken als die bruisend zou worden; leuker kunnen ze het toch al niet maken. Neen,

de basis in de vrijmetselarij ligt in de loge, bij de broeders, de broederschap. Er zijn inderdaad bruisende loges en ook gezellige loges, inspirerende loges en lusteloze loges. Maar vrijmetselaren máken een loge of breken het af! Zij zijn het die er toe doen! Het antwoord is eenvoudig... Vrijmetselaren, wees u zich bewust van het belang van het ontwikkelen van een ware levenskunst en deel dit met uw mede-vrijmetselaren, dan ontstaan vanzelf bruisende loges. Ik kom helaas al te vaak vrijmetselaren tegen, die zelfs na jaren nog in een maçonnieke stilstand verkeren; ze zijn niet vooruit te branden. Zij hebben het niet begrepen. Dat klinkt nogal hovaardig, zelfs wat arrogant, maar dat bedoel ik niet zo. Ik zie maçonnieke luiheid anders dan maçonnieke onwetendheid. Die laatste broeders, vaak ook 'geplaagd' door wereldse beslommingen, wens ik veel inzicht toe als beloning voor gestaag zoeken naar het licht!"

Welke filosofen hebben u geïnspireerd op uw levenspad?

"Ik zoek mijn hele leven al mijn grenzen op, vaak op confronterende wijze. Probeer altijd in interactie te zijn en blijven met anderen. Ik verwonder me nog steeds over de wijze waarop mensen denken en zich gedragen. Ik zocht de authenticiteit van de mens te kennen en niet dat na-apend gedrag, de vooroordelen, het laffe verschuilen achter en het vingertje wijzen naar de ander." "Zelfverantwoordelijkheid! Dat heeft mij geïnspireerd mijn studie Wijsgerige Antropologie aan te vatten, na jarenlang met Oosterse Filosofie te hebben geworsteld. Mijn lievelingsfilosofen, die mij hebben geïnspireerd op mijn levenspad zijn Epiktetus, René Girard, Charles Taylor, Joseph Campbell, Hans Achterhuis. En... Ik lees vaak Paulus, het 'Hooglied van de Liefde'." 🇳🇱

'Mijn leven is hier en nu!'

Drieluik, deel 3:

VRIJMETSelaar, WAT INSPIREERT U?

Ambacht... Kunst... Wat inspireert vrijmetselaren om van hun ambacht koninklijke kunst te maken? En waar halen ze daarvoor de inspiratie vandaan? Zeven vrijmetselaren geven antwoord.

Onder redactie van Ed Worm – Foto's: Paul Mellaart.

Michele Usai

“Broederschap inspireert veelzijdig in de relaties met vrije mensen.”

Roel Bergsma

“Geïnspireerd door de puzzel van het leven, vormt ieder loge-avond een stukje in die puzzel.”

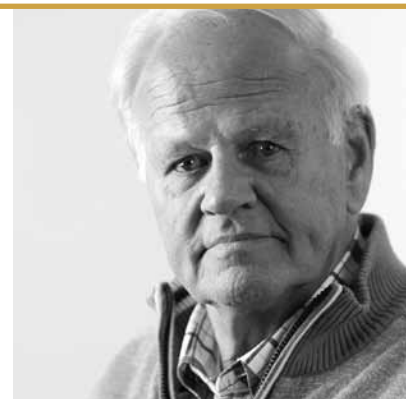

Kees Vlaardingerbroek

“Alle Menschen werden Brüder.”

Frans Verhagen

“Inspiratie haal ik uit spiritualiteit als onmisbare ondersteuning bij een succesvolle zoektocht naar zelfkennis.”

Joop Adolfse

“Inspiratie is een genade.”

Cees van Gessel

“Ons ‘Ken Uzelve’ inspireert dagelijks om de levensweg met maçonnieke wijsheid en symbolen te duiden.”

Anne de Beer

“De zoektocht samen met de broeders naar het Eeuwige Mysterie in onze werkelijkheid.”

Kunstliefhebber Tycho Kloppenburg: **'IK ZIE GRAAG AAN EEN WERK DAT HET VAKMANS**

Tycho Kloppenburg, tot voor kort werkzaam bij een zorgverzekeraar, heeft zo'n beetje heel zijn werkzaam leven doorgebracht te midden van cijfers. Hij berekende van alles en nog wat, stelde cijfermatige prognoses op en evalueerde en interpreteerde cijfermatige uitkomsten van processen. Cijfers, cijfers en nog eens cijfers. Zoveel gegoochel met cijfers eist een tegenhanger om de geest in evenwicht te houden. Dit tegengewicht vindt Kloppenburg al zo lang hij zich kan herinneren in diverse vormen van kunst, en in het bijzonder in de beeldende kunsten. Door de vraag 'Wat inspireert u zoal' raakt hij echter wat in verlegenheid.

Tekst: Frans Krap – Foto's: Paul Mellaart.

'Tijdens mijn bestudering van de kunst ben ik er, tamelijk tot mijn schrik, achter gekomen dat ik een nogal conservatief kunstliefhebber ben.'

"Bij die vraag voel ik mij in eerste instantie als de apotheker van Ampurdán die, zoals bekend, op zoek is naar het volstrekte niets op het beroemde schilderij van de Catalaan Salvador Dalí. Het komt mij voor dat mij gevraagd wordt de zin van het leven en zijn randgebieden uit te leggen en daarvoor is een gesprek van een uur uitgetrokken en bovendien mag de uiteindelijk uitgetikte tekst niet langer zijn dan, pak weg, zes à zevenhonderd woorden."
"Welnu, mijn hele leven heb ik mij bezig gehouden met kunst, op een volstrekt willekeurige, zeer onwetenschappelijke,

misschien wel chaotische wijze. Honderden boeken gelezen, tientallen lezingen en cursussen bijgewoond, letterlijk ontelbare museumbezoeken afgelegd. Hier en daar zelfs een academisch blok gedaan. Het voor de hand liggende antwoord op deze vraag is dus 'Kunst'. Maar dat is te gemakkelijk, ligt teveel voor de hand en is bovendien volkomen nietszeggend. Waarom dan? Wat dan in de kunst?"

"Ooit las ik in een artikel de vraag 'Waarom is dit zo mooi?' dat ging over - inderdaad een van de allermooiste kunstwerken ooit

CHAP TOONT'

gemaakt- het schilderij 'Gezicht op Delft' van Johannes Vermeer. Ik weet niet meer wie de auteur daarvan was en kan het essay niet terugvinden. Ik kan hem of haar dus niet de welverdiende eer bewijzen. Het was, denk ik, dat artikel dat mij leerde wat de kern is van wat ons - of in ieder geval mij - in de kunst inspireert: Niet het antwoord, maar de vraag is van belang. De zoektocht naar waarom een mens een kunstwerk mooi of, bij uitbreiding van de vraag, boeiend, boos makend, lelijk of wat dan ook vindt; naar de moeite die je doet, moet doen, het kunstwerk te doorgronden, wat de maker bewoog, waarom het resultaat is zoals het is."

"Voor de kunst tot, pakweg, het eind van de negentiende eeuw is het allemaal relatief eenvoudig. Je bestudeert de bekwaamheid van de maker, de compositie, de vlakverdeling, het kleurgebruik, noem maar op. Over alles kun je een boek lezen en je weet weer wat meer. Prachtig werk ook, soms adembenemend mooi en, hun kwaliteiten zijn zoals gezegd zichtbaar en zo nodig leerbaar. Je kunt goed zien welke meester 'beter' is in welk aspect van zijn/haar kunst dan een ander. Je hebt grote en kleine meesters en je hebt duidelijk mindere goden. Zelfs nog bij de eerste vernieuwers, Courbet, de impressionisten de expressionisten, Matisse en Picasso kunnen we in ieder geval met onze eenentwintigste eeuwse ogen de kwaliteitsverschillen zien met de mindere contemporaine goden. Wat de tijdgenoten er ook van vonden, en dat was soms niet mals."

'Waar een Rembrandt me onmiddellijk grijpt is het lastig een blikje poep 'mooi' te vinden'

"Maar dan komen Duchamps, Dada, antiekunst, arte povera, abstractie. Dan wordt het ingewikkeld. Wat te denken van een witgeschilderd flessenrek, een fietswiel op een kruik, een als kunstwerk gesigneerd urinoir? Een zwart vierkant van Malevich? Later de Italiaan Piero Manzoni die zijn excrementen inblijkt en tegen de dan geldende goudprijs verkoopt? Latere verkopen overstijgen de goudprijs overigens verre."

Houdt 'je laten inspireren door ...' voor u ook het afleggen van een leerweg in?

"Tijdens mijn bestudering van de kunst ben ik er, tamelijk tot mijn schrik, achter gekomen dat ik een nogal conservatief kunstliefhebber ben. In mijn collectie is vrijwel geen abstractie te vinden, alles is herkenbaar. Ik zie graag aan het werk dat de kunstenaar of kunstnares iets kan, vakmanschap toont. Dat nu is vaak bij de laatstgenoemde kunstuitingen moeilijker of zelfs in het geheel niet te zien. Toch is het juist de laatstgenoemde kunst die mij het meest inspireert tot nadenken, juist vanwege de zoektocht. Waar een Caravaggio of Rembrandt me onmiddellijk grijpt is het lastig een blikje poep, een zwart vierkant of een slecht nageschilderde krantenfoto 'mooi' te vinden."

Is daarmee voor u het laatste woord gezegd over de inspiratie die u uit de beeldende kunst haalt?

"Wat inspireert is voor mij kennelijk niet de kunst of niet de kunst alleen. Het gaat om het bestuderen en het nadenken erover. En dat blijkt inspirerender - merkwaardig woord, maar dan toch - naarmate het meer moeite kost tot het kunstwerk door te dringen. Zelfs als je na al die moeite tot de conclusie komt dat je het betrokken werk helemaal niets vindt."

Vrijmetselaar Erik Pott:

'WAAR RUIMTE IS, ZIJN MOGELIJKHEDEN'

“Het zal niet meevallen mijn gedachten in voor anderen verstaanbare taal te vatten. Mijn gedachten en gevoelens hebben nu eenmaal de neiging in vrije associatie tot mij te komen. En die associaties zijn niet altijd simpel in woorden te vertalen. Vandaar ook dat ik schilder ben geworden. Ik voel mij, ten diepste, nu eenmaal beter thuis bij het beeld dan bij het woord. Dat wil overigens niet zeggen dat de uitbeelding van mijn associatief denken en voelen wel eenduidig in mijn beelden uit te drukken zouden zijn. Het blijft een waarachtig en oprecht proberen.”

Tekst: Frans Krap – Foto's: Paul Mellaart.

'De leegte, de ruimte is voor mij een tussenvorm', aldus vrijmetselaar Erik Pott.

De in 1952 in Den Haag geboren schilder Erik Pott, is in 2010 ingewijd in de loge 'De Gooische Broederschap'. Hij woont in Hilversum en werkt in Kortenhoef waar hij een atelier heeft in een oud schoolgebouw. Zijn relatie tot de loge waartoe hij behoort, verwoordt Pott op een zeer eigen wijze: "Ik ben aangesloten bij de Gooische Broederschap sinds 2010. De inwijding tot leerling, gezelschap en meester in de tempel waren voor mij mystieke gebeurtenissen. De werkelijke inwijding vindt plaats in het centrum van de eigen binnenruimte, in de eigen middenkamer."

"Deze notie is voor mij bepaald niet nieuw. Die binnenruimte schilder ik namelijk al mijn leven lang. Ik schilder geabstraheerde hoofden. Normaal bevindt het hoofd zich in een ruimte. Bij mijn werk zit de ruimte binnen het hoofd: een leeg vlak. Van dat lege vlak probeer ik een ruimte te maken. De ruimte, zo vertelt mijn werk, zit in het hoofd. Het is de bedoeling om door perspectivische vertekening die ruimte tot plein te maken, tot een vlak met diepte."

Wat is de basisgedachte achter dit voorstellingsmodel?

"Eenvoudig gezegd: Waar ruimte is, zijn mogelijkheden. In dit eenvoudige zinnetje ligt de kerngedachte die ik in al mijn werk tot uitdrukking probeer te brengen. En deze kerngedachte, dit uiteindelijke uitgangspunt, benader ik vanuit verschillende ooghoeken, vanuit verschillend perspectief. Zo is bij sommige van mijn werken het profiel naar binnen gekeerd; het zou een schaduw op het plein kunnen zijn."

Is het vormgeven aan die ruimte voor u het werkelijke doel van uw werken?

"Als het zo geformuleerd wordt, is dat veel te mager. De leegte, de ruimte is voor mij namelijk een tussenvorm. Letterlijk. Kijk, er bestaan twee werelden. Aan de ene kant de wereld van alle mensen, voorwerpen, gebouwen en noem maar op. En aan de andere kant de wereld van de vormen die daar tussen zitten. Als je twee dingen naast elkaar zet, ontstaat er een nieuwe vorm, een tussenvorm, die ook weer een vorm heeft maar van zichzelf leeg is. Dit is aan de hand bij concrete, materiele zaken, maar evenzeer bij niet zintuigelijk waarneembare zaken als ideeën, gedachten en gevoelens."

'Je zoekt naar overeenkomsten, niet naar verschillen'

"De voorstellingen, al dan niet zintuigelijk waarneembaar, zijn de gewone wereld, de werkelijkheid, de tussenvorm symboliseert de transcendent wereld. De droom en de werkelijkheid."

En in hoeverre ondersteunt de vrijmetselarij u in het zoeken naar die tussenruimte, die tussenvorm?

"Laat me beginnen met vast te stellen, dat in de vrijmetselarij gewerkt wordt met bouw- en lichtsymboliek. Dat komt overeen met wat een schilder doet. Een schilder werkt immers met licht in de ruimte. Dat geldt voor alle schilders. Voor Vermeer net zo goed als voor Mondriaan. De schilder creëert beide; hij bouwt de ruimte met het licht. Bouw – de ruimte – en licht zijn hier geen concurrenten; ze werken juist samen, ze 'comparereren' met elkaar."

"Het is voor mij een enorme ontdekking geweest, dat ditzelfde geldt voor het onderlinge contact van vrijmetselaren. Zo discussiëren vrijmetselaren niet met elkaar, maar zij leggen hun meningen of inzichten naast elkaar. Compareren wordt dat genoemd. Iemand vertelt een verhaal, dat is zijn verhaal. Ik vertel mijn verhaal. Die twee verhalen leg je vervolgens naast elkaar. Je zoekt naar overeenkomsten, niet naar verschillen. Zo ontstaat een prettig en harmonieus gesprek dat vruchtbaar is voor alle gesprekspartners. Een gesprek waarin, bij wijze van spreken, beelden en verhalen naast elkaar geplaatst worden en 'tussenruimtes' ontstaan."

"En zo ontstaan mijn schilderijen ook; ruimte en licht bestrijden elkaar niet, zijn er niet op uit om het eigen gelijk te krijgen, maar comparereren met elkaar waarbij de tussenruimte gevormd wordt waar het transcendent te vinden is. Hier ligt niet het 'grote gelijk' te wachten, maar misschien is daar wel het 'grote geluk' te vinden."

'TOM POES VERZIN EEN LIST!'

Als kind leerde hij kijken en dat is meer dan zien... Leerde hij wandelen en dat is meer dan lopen... Gaande door land en stad verzamelt De Wandelaar beelden, die hem een spiegel voorhouden en aan het denken zetten. Beelden die een beroep doen op wat wetenschappers symbolisch bewustzijn noemen. Beelden worden, al mijmerend, symbolen die naar binnen slaan, oproepen, waarschuwen en de mens iets kunnen leren.

Tekst: De Wandelaar – Foto: Paul Mellaart.

Het is een heerlijke zonnige dag, met voor het kustgebied, weinig wind en ik wandel op Goeree Overflakkee. Een eiland omsloten door het water en met het land verbonden door dammen naar Noord-Brabant, Zuid-Holland en Zeeland. Het eiland is ontstaan uit een reeks van kleine eilandjes en kent een geschiedenis van overstromingen en inpolderingen. Een strijd waaruit, door de eeuwen heen, het huidige eiland Goeree Overflakkee is ontstaan. Een goede reede

Mijn wandeling begint in Goedereede, de naam zegt het al, een goede reede, een veilige ankerplaats, die al vroeg in de 14e eeuw als handelsplaats stadsrechten krijgt. De mooie haven toont duidelijke sporen van die oude glorie tijd. De stad kent echter een absoluut unieke pastoor, de enigste die het tot Paus heeft gebracht. Pastoor Adriaan Florisz. Boeyens is in 1492 tot pastoor 'extra locum' van Goedereede benoemd en blijft dat vijftien jaar. Het 'extra locum' betekent dat hij niet noodzakelijk in Goedereede moest wonen, hij mocht daar een plaatsvervanger aanstellen, zo kon hij daarnaast lector in Leuven zijn en leermeester, later raadsman, van Karel de Vijfde. Een mooie carrière, die hem vervolgens via de functie van regent van Spanje en kardinaal in Toscane, naar Rome brengt. Het is een tijd van verwarring en onrust binnen de kerk, die grenst aan anarchie. De kardinalen, in zwaar rivaliserende fracties verdeeld, komen pas in de elfde stemronde tot een uitverkiezing. Op 9 januari 1522, wordt de timmermanszoon uit Utrecht, tot Paus Hadrianus VI verkozen. Niemand in Rome is enthousiast. Hij sterft op 14 september 1523, na een pontificaat van een jaar en 248 dagen. Voor de toren en de resten van het klooster krijgt hij op de Open Monumentendag 2012 een standbeeld. Het beeld is vervaardigd door de kunstenaar Jaap Hartman. Hadrianus is, bij leven, een onbuigzame en onkreukbare man. Opgeleid in Deventer bij de Broeders des Gemenen Levens is zijn levensstijl er een van eenvoud en grote soberheid. Hij is een begaafd mens, een denker en doener en zijn leven is gericht op het leven achter de poort van 'des wetens-end'.

Levenskunst

Mijn wandeling van deze dag beëindig ik in Den Bommel, waarbij ik de tussenliggende 27 km over de bijna volle lengte van het eiland met de auto overbrug. Daar loop ik door de Voorstraat, langs de kerk en ontmoet ik de held uit mijn jeugd, de door Maarten Toonder geschapen Olivier B. Bommel. Met zijn pijp in de hand en wapperende geruite jas, stapt hij met ferme doch deftige pas al vanaf 1964 over het koningin Emmapplein.

Het eerste beeld is door André Henderickx vervaardigd van chamotteklei, geplaatst in 1964 en is in 1997 vervangen door een bronzen exemplaar. Het beeld is Den Bommel aangeboden door het Genootschap van Heren van Stand.

Een Heer van Stand, jawel! Een man met een teer gestel, goed verzorgd door zijn bediende Joost op zijn kasteel Bommelstein. Zoals een ieder weet, speelt geld voor mijn held geen rol en hij is dan ook gesteld op het goede leven. In Den Bommel wordt 'Heer Ollie' niet begeleid door zijn 'jonge vriend' Tom Poes, een situatie niet geheel van gevaren ontbloot. Een held is Ollie B. niet, in tegendeel. Maar wel een man in het bezit van, naar eigen zeggen, een groot denkraam, als u begrijpt wat ik bedoel! Zijn niet geringe naïviteit en ferme zelfoverschatting in combinatie met zijn onbesuisde optreden brengen de 'Heer van Stand' nogal eens in de problemen. En dan klinkt zijn noodkreet 'Tom Poes verzin een list!'. Zijn de problemen opgelost dan volgt steevast, een eenvoudige doch voedzame maaltijd waarbij 'Heer Ollie', zoals voor een Heer van stand gepast, de heldenrol naar zich toetrekt. Tja, Olivier B. Bommel is een levenskunstenaar, die het leven weet te leven!

Contrast

Wat mij treft bij het zien van deze twee belangrijke bewoners van Goeree Overflakkee, is het contrast. De asceet Hadrianus VI, sober, eenvoudig, denker, met zijn ogen en in zijn daden gericht op het leven na het leven. Een man, die de kardinalen en bisschoppen confronteert met hun spilzucht en protserige

Het standbeeld van Heer Olivier B. Bommel in Den Bommel.

levensstijl. Die bewoners van Rome schokt door uit zuinigheid bier te drinken in plaats van wijn. De denker, twijfelaar, te voorzichtig voor grote daden. Rome haalt opgelucht adem als hij sterft.

En dan Olivier B. Bommel... Een Heer van Stand, de ogen gericht op zijn goede vader. Snel in actie, dankzij zijn 'grote denkraam', vol initiatieven en acties die zelden goed zouden aflopen als Tom Poes geen list bedenkt. Liefhebber van de goede tafel, zijn zelfkennis is gering en hij kent weinig twijfel. Naast hem is een Tom Poes nodig die hem opvangt en zijn rommel opruimt.

Twee mannen... Twee levensstijlen... Beiden bewust gekozen. Beiden hebben iets te bieden, lijken uitersten, maar zijn zoekers, onderweg en gericht op door beiden als verheven beleefde doelen. Het pontificaat van de Nederlandse Paus was sober en triest. Het leven van Heer Ollie is uitbundig en

turbulent en beiden hebben het beste met de mensheid voor! Maar echt succesvol zijn zij geen van beiden! Overeenkomst en verschil duiken op als je over ze nadenkt. Zou het zo kunnen zijn dat de wereld van Hadrianus die van Heer Bommel nodig heeft en omgekeerd!

De vraag komt bij mij boven met wie van de twee ik mij het meest verwant voel. Met de ietwat patserige Bommel of de onbuigzame Hadrianus? Welke karaktertrekjes of kwaliteiten trekken mij aan of stoten mij af? De actie van de doe mens of de idealen van de denker? De genietter of de asceet? Met de man die het leven neemt zoals het is of met de man die zijn ogen en handelen gericht houdt op zijn ideaal? Weet u het? Of roept u ook: "Tom Poes, doe iets, verzin een list!" 📌

*De Wandelaar
vm.wandelaar@gmail.com*

Hoezo vrijblijvend?

DE PLICHTEN VAN EEN VRIJMETSelaar

Wat mag van een vrijmetselaar verwacht worden? Waaraan moet een vrijmetselaar zich houden? En waaraan kunnen vrijmetselaren elkaar wel of niet herinneren? Al sinds oude tijden kent de vrijmetselarij plichten. Plichten waaraan ieder lid wordt geacht zich te houden. Want één ding is zeker: het vrijmetselaarschap is niet vrijblijvend.

Tekst: Paul Marselje - Foto: Paul Mellaart.

De kern van de vrijmetselarij is de inzet van ieder lid om een beter mens te worden; niet beter dan de ander, maar beter dan je zelf eerder was. En door beter te worden dan je eerst was, wordt van je verwacht dat je bijdraagt aan een betere wereld. Het staat je vrij om zelf te bepalen wat een beter mens is en hoe die betere wereld er uitziet, zolang je de ander daarmee maar niet in de weg staat om zijn eigen beeld daarvan te hebben. Het klinkt misschien allemaal vanzelfsprekend en eenvoudig, maar dat is het niet. Het vrijmetselaarschap stelt hoge eisen aan jezelf.

Jezelf, broederschap en maatschappij

Vrijmetselarij is geen leerschool waar je les krijgt in wat een beter mens is of hoe een betere wereld er uitziet. Vrijmetselarij is een broederschap waarbinnen je in rituele handelingen en met symbolische gereedschappen handreikingen worden gedaan die je kunnen helpen aan jezelf te werken. Het je eigen maken van die symboliek en ritualistiek en het bestuderen ervan is daarom ook een belangrijke plicht. Vrijmetselaarsloges zijn verder een plaats waar je op

verdraagzame manier van gedachten hoort te wisselen over onderwerpen die jou of een andere vrijmetselaar raken. De vrijmetselarij is daardoor geen willekeurige groep mensen; het is een broederschap. En ook het lidmaatschap van een broederschap stelt hoge verplichtingen aan jezelf.

Vrijmetselarij is geen leerschool waar je les krijgt in wat een beter mens is of hoe een betere wereld er uitziet

De plichten van een vrijmetselaar kunnen dus worden samengevat in plichten naar jezelf, naar de broederschap en naar de maatschappij. Maar wat is een verplichting? In algemene zin kan je stellen dat een verplichting een bindende overeenkomst is tussen twee partijen. Dat kan een morele, juridische of zelfs spirituele overeenkomst zijn. Vooral de morele en spirituele plichten krijgen in de vrijmetselarij aandacht. Als je vrijmetselaar wordt, dan leg je een gelofte af waarin je belooft je aan de plichten van de vrijmetselarij te houden. Wat zijn die plichten dan wel?

De 'Oude Plichten'

Al sinds oude tijden worden vrijmetselaarsplichten beschreven. De Engelsman Anderson publiceert in de vroege achttiende eeuw het eerste stelsel van vrijmetselaarsplichten. Die regels worden binnen de Broederschap 'De Oude Plichten' genoemd en staan symbool voor wat wij tegenwoordig als vrijmetselaarsplichten beschouwen.

Grotendeels zijn die hedendaagse plichten vastgelegd in de statuten en reglementen van de Orde van Vrijmetselaren, die wij kunnen zien als vervanging van die 'Oude Plichten'. Iedere tijd biedt immers zijn eigen kader waarbinnen je afspraken met elkaar maakt.

Maar deels liggen die plichten ook vast in de traditie en de sfeer van de broederschap, waarvan dat oude geschrift van

Anderson nog steeds een goede weerslag vormt. Als een nieuwe voorzittend meester van een loge wordt geïnstalleerd krijgt hij daarbij een exemplaar van die 'Oude Plichten' overhandigd, vooral als symbool van de huidige orderegels, maar zeker ook om te verwijzen naar de traditie van waaruit de vrijmetselarij en de vrijmetselaar handelt.

Kwetsbaarheid

Vrijmetselarij wordt vaak geheimzinnig genoemd. Waarom wordt niet verteld wat er in rituelen gebeurt? Waarom mogen buitenstaanders er niet bij zijn als vrijmetselaren samenkomen? Waarom zijn vrijmetselaren verplicht om over wat er in loges gebeurt te zwijgen?

In toenemende mate kan men zich in de maatschappij minder vinden in dogmatiek, terwijl er toch behoefte is aan het discussiëren over levensvraagstukken. Een groeiend aantal mensen vindt binnen de geborgenheid van vrijmetselaarsloges de vrijheid daarover te praten. Zoiets kan voor hen alleen dan in werkelijke vrijheid, als de logebijeenkomsten besloten zijn.

Het is verklaarbaar dat bepaalde strak geleide geestelijke en politieke organisaties naar die beslotenheid met de nodige argwaan kijken. Maar terecht is dat niet. Je moet in een loge vrijuit kunnen spreken, zonder dat het de volgende dag wordt rondverteld, of in de krant of op Facebook staat. Je moet je kwetsbaar kunnen opstellen. Daarvoor achten vrijmetselaren een zekere intimiteit nodig. En daarom bestaat de plicht tot geheimhouding over wat in loges wordt besproken.

Geheime rituelen

De plicht om te zwijgen over wat er in de rituelen staat geschreven heeft een andere achtergrond. In een vrijmetselaarsritueel wordt je een aantal keren verrast. Er overkomen je dingen die je aan het denken moeten zetten over jezelf en over je verhouding ten opzichte van anderen en de maatschappij. Het zijn geen gebeurtenissen die je niet zou willen meemaken. Ze zijn waardevol en worden dat naar gelang je langer lid bent steeds meer.

Die momenten moeten je 'overkomen' om indruk te maken en om je aan het denken te zetten. Als je ze tevoren zou weten, dan ontnem je jezelf iets. De belangrijkste reden dat vrijmetselaren zwijgen over die rituelen is dus – verrassend genoeg – niet hun eigen belang, maar het belang van degene die nog niet is ingewijd. Toch is er nog een andere reden om te zwijgen over wat er in rituele bijeenkomsten gebeurt. De vrijmetselarij is vormgegeven als een middeleeuws steenhoudersgilde. Traditioneel kent zo'n gilde drie soorten leden, drie 'graden', te weten leerling, gezel en meester.

Als je als rondtrekkende steenhouwer werk zocht en je bij een bouwplaats aanmeldde, moest je kunnen bewijzen dat je een echte steenhouwer was. Je moest ook kunnen aantonen dat je een bepaalde graad van vaardigheid in je vak had. Gezellen konden nu eenmaal meer dan leerlingen en meesters waren tot meer in staat dan gezellen. Ze werden ook verschillend betaald.

Aanraking

Om die reden bestonden er herkenningwoorden, -tekens en -aanrakingen voor iedere graad. Als onderdeel van de traditie worden zulke herkenningbegrippen nog steeds aan de nieuwe leerling, gezel of meester verteld. Maar het is meer dan een traditie. De beslotenheid, de intimiteit van een loge kan alleen worden gegarandeerd als je zeker weet dat iedereen ook echt vrijmetselaar is.

Iedere vrijmetselaar heeft toegang tot elke vrijmetselaarsloge in de wereld en zulke bezoeken worden dan ook vaak afgelegd.

Hoe weet men in een loge dat die onbekende gast ook werkelijk lid is? Hierbij komen onder meer die herkenningbegrippen dan goed van pas en ook daarom bestaat er de plicht tot zwijgen over de inhoud van de rituelen.

De eigen maat

Van belang is dat verplichtingen aangegaan worden vanuit vrije wil. De vrije wil en het recht op eigen inzicht zijn essentiële onderdelen van de vrijmetselarij. Het staat de leden dan ook vrij de vrijmetselaarswerkwijze naar eigen inzicht te interpreteren. Vrijmetselaren zijn vrijdenkers, die tolerantie hoog in het vaandel hebben. En ze zijn zoekers, die erkennen nooit uitgezocht zijn. Maar het is niet alleen 'vrijheid-blijheid' in de Orde. Een deel van de verplichtingen is tamelijk eenduidig, zoals de plicht tot geheimhouding.

Broederschap hoort geen leeg woord te zijn

De plicht te trachten een beter mens te worden echter, is zeer persoonlijk. Wie zal de ander daarin de maat nemen? Dat geldt ook voor de plicht te bouwen aan een betere wereld. Al snel zou bij een eventuele beoordeling daarvan immers de eigen mening van de beoordelaar worden gehanteerd over wat een beter mens is en wat een betere wereld zou zijn. De vrijmetselaar kan dus wat dat betreft alleen zichzelf de maat nemen.

Het staat ook in de Ordewetgeving, in het statuut en reglement beschreven. De vrijmetselaar erkent:

- de hoge waarde van de menselijke persoonlijkheid;
- de gelijkwaardigheid van alle mensen;
- ieders recht om zelfstandig te zoeken naar waarheid; en
- ieders verantwoordelijkheid voor zijn eigen doen en laten.

Broederschap verplicht

Broederschap hoort geen leeg woord te zijn. Als je ziet dat een andere vrijmetselaar het moeilijk heeft dan sta je hem bij. Dat is een plicht. Maar een belangrijk begrip in de vrijmetselarij is dat het in het leven op jezelf aankomt. Jij zal je leven zelf moet vormgeven en verder ontwikkelen. Daar waar mogelijk zal de hulp aan een vrijmetselaar in problemen er daarom uit moeten bestaan hem – waar mogelijk – te helpen weer op eigen benen te staan.

Broederschap is verder ook begrip willen opbrengen voor de ander in je loge, hem te verdragen en hem aandacht te geven, zowel in goede als in slechte tijden.

Zelfontplooiing

Tot slot. Wanneer verplichtingen alleen aanvoelen als een last, een vervelende sleur, dan zal iemand zich er al snel tegen verzetten. Het is beter het woord 'plicht' in de vrijmetselarij synoniem te zien aan het krijgen van een kans; een kans om uit de dagelijkse sleur te komen. Om de dagelijkse sleur op de juiste wijze te kunnen wegen en te interpreteren.

De morele en spirituele plichten van de vrijmetselarij bieden dan ook eerder een interessante uitdaging en een uitnodiging tot zelfontplooiing. Het is de mogelijkheid tot het verbreden van de horizon door onder meer beleving, door ordelijke gedachtewisseling over onderwerpen die het leven raken, door studie en door zelfverbetering. De regelgeving van de vrijmetselarij hoort daarbij geen knellende kleding te zijn, maar steun te bieden daar waar dat nodig is. De plichten die de Orde van Vrijmetselaren stelt, komen dus goed van pas. 🇳🇱

VRIJMETSELAAR WORDEN... HOE?

De meeste kandidaten voor een lidmaatschap van een loge melden zich aan door tussenkomst van een lid van een loge. Kent u niemand in uw omgeving die vrijmetselaar is, dan kunt u zich melden bij de secretaris van de plaatselijke loge. De adresgegevens van een secretaris van een loge zijn in de regel te vinden via het internet en meestal ook in het plaatselijke telefoon- of adresboek. Velen slaan die stap tegenwoordig over en melden zich gewoon via het internet. Via de Nederlandse Orde van Vrijmetselaren is ook nadere informatie te verkrijgen over de vrijmetselarij in het algemeen, alsook het adres van een plaatselijke loge.

Foto's: Paul Mellaart.

De aannemingsprocedure is lang en onttrekt zich grotendeels aan het oog van de 'kandidaat'. De eerste stap voor een belangstellende is het invullen van een vragenlijst en het opstellen van een levensbeschrijving, alsook het opgeven van naam en adresgegevens. Wanneer deze papieren zijn ingeleverd volgt in de regel een of meerdere gesprekken met de voorzitter van de loge waarbij de geïnteresseerde zich aanmeldt. Van dit gesprek maakt de voorzitter een verslag.

Procedure

Vervolgens zal de loge de onderzoekscommissie bijeenroepen om een gesprek te hebben met het potentiële lid. Tijdens dit gesprek proberen de leden van de onderzoekscommissie zich een oordeel te vormen over de kandidaat en vooral een antwoord te krijgen op de vraag of dit mogelijk toekomstige lid past in de sfeer die iedere loge nu eenmaal kenmerkt. En of de kandidaat ook voordeel zal hebben bij een lidmaatschap van deze loge. Want beiden, de loge en de kandidaat, moeten het gevoel krijgen dat zij 'bij elkaar passen'.

Bovendien moeten er nog twee vrijmetselaars zijn die óf de kandidaat al kennen óf hem nu gaan leren kennen en over de kandidaat een 'aanbevelingsbrief' kunnen schrijven. Wanneer deze papieren bij de secretaris van de onderzoekscommissie binnen zijn en alles naar tevredenheid van de voorzitter van deze onderzoekscommissie is verlopen, wordt deze stapel papieren doorgestuurd naar de Grootonderzoeker van de Orde. Wanneer hij zijn goedkeuring heeft afgegeven, kan een datum worden vastgesteld waarop de kandidaat als vrijmetselaar zal worden aangenomen.

Kosten

De kosten van het lidmaatschap van een loge bedragen jaarlijks rond de 300 euro. In het eerste jaar wordt vaak daar

naast een extra bedrag gevraagd, ook wel entreegeld genoemd. Verder zijn er nog kosten verbonden aan het bijwonen van de broeder-malen na afloop van een rituele bijeenkomst.

Tijdens de aannemingsprocedure zal de kandidaat worden meegedeeld wat het gebruik van de loge is qua kleding tijdens de formele bijeenkomsten. In sommige loges is dat een donker pak met zwarte stropdas, in andere loges is dat een smoking of een rokkostuum met wit strikje.

Wat let u om aan te kloppen bij een van de loges in uw regio?

Niet toegestaan

De essentiële kwalificatie voor toelating tot, en een voortduren van het lidmaatschap, is een erkenning of besef van een 'Hoog Beginsel'. Vrijmetselaren geloven 'ieder op hun eigen wijze' dat er meer is tussen hemel en aarde dan de mensheid beweegt. Onafhankelijk van enige politieke of religieuze beweging is de vrijmetselaar zich bewust van zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het is echter niet toegestaan om in logebijeenkomsten de verschillende geloofsrichtingen ter discussie te stellen of over partijpolitieke zaken te discussiëren. De vrijmetselarij heeft dan ook geen mening over politieke of godsdienstige vraagstukken. Het wordt nadrukkelijk aan de individuele vrijmetselaar overgelaten de grondslagen van de vrijmetselarij te vertalen in politieke daden of godsdienstige keuzes. Daarom kan een vrijmetselaar nooit pretenderen namens de vrijmetselarij uitspraken te doen over godsdienstige of politieke zaken. De Orde van Vrijmetselaren onder het Grootoosten der Nederlanden laat haar leden volledig vrij in hun religieuze en politieke opvattingen. Wel vraagt zij van haar leden een respectvol naleven van de wetten van het land waarin zij werken of verblijven. De principes van de vrijmetselarij komen dan ook op geen enkele wijze in conflict met de burgerplichten van haar leden

'Een vrijmetselaar is een vrij man van goede naam, die is ingewijd in een tot de Orde van Vrijmetselaren behorende loge, dan wel in een loge die werkt onder een door de Orde erkende Grootloge. Hij werkt samen met andere vrijmetselaren aan zijn persoonlijke vorming, met behulp van symbolen en rituelen. Deze symbolen en rituelen zijn door de traditie gegeven; zij worden naar eigen inzicht door de vrijmetselaren geïnterpreteerd. De gezamenlijke arbeid stimuleert hem naar vermogen bij te dragen aan een betere samenleving. De vrijmetselaar zoekt op wat mensen verbindt en tracht weg te nemen wat hen verdeelt, opdat het ideaal van een alles verbindende broederschap gestalte kan krijgen. Daarbij aanvaardt hij een persoonlijke verantwoordelijkheid ten opzichte van de wereld die hij ziet als een te voltooien bouwwerk, waarvan ieder mens een levende bouwsteen is. Hij verricht arbeid die arbeid in het licht van een hoog beginsel, symbolisch aangeduid als 'Opperbouwmeester des Heelals'. De vrijmetselaar erkent de hoge waarde van de menselijke persoonlijkheid, de gelijkwaardigheid van alle mensen, ieders recht om zelfstandig te zoeken naar waarheid en ieders verantwoordelijkheid voor zijn doen en laten.'

VERWONDEREN, BELEVEN, LEREN

In oktober verhuist het Cultureel Maçonniek Centrum (CMC) naar een pand aan de Javastraat 2B in Den Haag. Hier wordt een nieuw vrijmetselaarsmuseum ingericht, waar iedere belangstellende, van jong tot oud, kennis kan maken met het gedachtegoed, de bijzondere gebruiken en rijke beeldwereld van vrijmetselaren. Begin 2016 wordt dit Vrijmetselaarsmuseum-‘nieuwe stijl’ geopend.

Tekst: Marijke de Vries - Illustraties: Donald Janssen Ontwerpers.

Ontwerp voor de inrichting van de bel-étage.

Hier wordt openheid van zaken gegeven. Wat betekent het om vrijmetselaar te zijn? Als het enige Nederlandse museum in haar soort maakt het Vrijmetselaarsmuseum dit inzichtelijk en aanschouwelijk. Zo geven bijzondere voorwerpen en oude prenten van maçonnieke bijeenkomsten gedetailleerde informatie over de rituele praktijk van vrijmetselaren door de eeuwen heen.

Dagelijks leven en actualiteit

In het museum leren bezoekers ook dat vrijmetselarij een werkwijze van bezinning en zingeving is die in de loge wordt gepraktiseerd. Iemand zou zich vervolgens kunnen afvragen: Wat heeft dit genootschap de maatschappij te bieden en hoe brengen vrijmetselaren in het dagelijks leven hun idealen in de praktijk?

Deze vraag beantwoordt het museum door maçonnieke activiteiten uit heden en verleden te laten zien. Zo staan vrijmetselaren aan de wieg van charitatieve stichtingen en fondsen, zijn zij actief op het terrein van ‘volksverheffing’ en politiek, maar verdienen zij ook hun sporen in het culturele leven.

Daarnaast worden de raakvlakken van vrijmetselarij met onder andere Humanisme en Verlichting, Wijsbegeerte en Wetenschappen belicht, evenals de rol van vrijmetselarij in het maatschappelijk discours; hoe verhoudt zij zich tot actuele vraagstukken als bijvoorbeeld ‘tolerantie’? Het komt allemaal aan bod.

Verwonderen en beleven

Het nieuwe museum wil niet alleen ‘informerend’, maar ook verwondering wekken en de bezoeker door beeld en geluid laten ‘beleven’ wat het betekent ‘vrijmetselaar’ te worden en te zijn. Bijzondere ‘belevingsruimtes’ zijn de Wonderkamer waar maçonnieke zeldzaamheden zijn geëxposeerd, maar ook de Tempel waar de broeders voor hun rituele arbeid bijeenkomen.

Beeldvorming

Een van de interessante thema’s in het museum is de beeldvorming rond vrijmetselarij door de eeuwen heen. Dit wordt in de expositie onder andere geïllustreerd door een gevarieerde collectie spotprenten.

Onbekend maakt onbemind, dat geldt zeker voor vrijmetselarij. In de publieke opinie staat ze dan ook te boek als geheimzinnig

Ontwerp voor de tempel.

genootschap, ondanks pogingen van de Orde van Vrijmetselaren openheid van zaken te geven. Deels ligt dit aan de informatie die over dit onderwerp te vinden is op internet. Hier is veel kافتussen het koren; serieuze feiten, maar ook irrationele zienswijzen die met de maçonnieke werkelijkheid niets te maken hebben en zorgen voor een vertekend beeld. Een voorbeeld daarvan zijn de complottheorieën over Illuminati en vrijmetselarij in de huidige popcultuur, waarvoor sommige jongeren ontvankelijk zijn, getuige berichten in de sociale media.

Opheldering

Hier ligt een taak voor het museum om opheldering te verschaffen. Wat is vrijmetselarij? Dat gaat de bezoeker via een ontdekkingstocht door de expositie ervaren. Daarbij zal 'het spel met de geheimzinnigheid' niet worden geschuwd, maar uiteindelijk zal de bezoeker gedegen worden geïnformeerd zodat bij het verlaten van het museum een realistisch beeld beklift.

Museumdesign

Het ontwerp voor het nieuwe museum ligt in handen van Donald Janssen Ontwerpers. Donald Janssen is een ervaren designer die betrokken is geweest bij ontwerpen voor onder andere Naturalis in Leiden, het London Transport Museum, het Joods Historisch Museum in Amsterdam en het Gemeentemuseum en Mauritshuis te Den Haag.

Het studiecetrum

Naast het vrijmetselaarsmuseum bevat het CMC een studiezaal. Hier kunnen bezoekers toegang krijgen tot bronnen uit bibliotheek en archief van de Orde van Vrijmetselaren. Het CMC wil – zowel fysiek als in toenemende mate digitaal – onderzoek naar vrijmetselarij stimuleren en faciliteren en het maçonnieke erfgoed delen met een breed publiek van

belangstellenden, studenten, professionals uit de wereld van media, kunst, cultuur en wetenschap. Een voorbeeld van digitaal erfgoed is het Maçonniek Digitaal Beeldarchief dat afbeeldingen van prenten en andere museumstukken uit de collectie van de Orde van vrijmetselaren bevat. Ga daarvoor naar de Digitale Catalogus op de website van het CMC. (www.vrijmetselarij.nl/cmc). Daarnaast lopen op dit moment het project-Metamorfoze voor de digitalisering van boeken, oude manuscripten (Kloss), tijdschriften en archieven en het project-Digitalisering Historische Ledencartotheek, waardoor de toegang tot historische ledengegevens wordt vergemakkelijkt. Ook in het nieuwe studiecetrum zal volgend jaar weer een enthousiast team van medewerkers klaar staan om informatie te verstrekken over vrijmetselarij en boeken of documenten over dit onderwerp beschikbaar te stellen voor een eerste raadpleging of meer diepgaand onderzoek. 📖

Op de facebookpagina van het Cultureel Maçonniek Centrum wordt u op de hoogte gehouden over deze en andere projecten en evenementen.

In het magazine 'Vrijmetselarij' en op de website van de Orde zal bekend worden gemaakt op welke datum het nieuwe Vrijmetselaarsmuseum en Studiecetrum worden geopend. www.vrijmetselarij.nl.

In verband met de a.s. verhuizing is het CMC gesloten

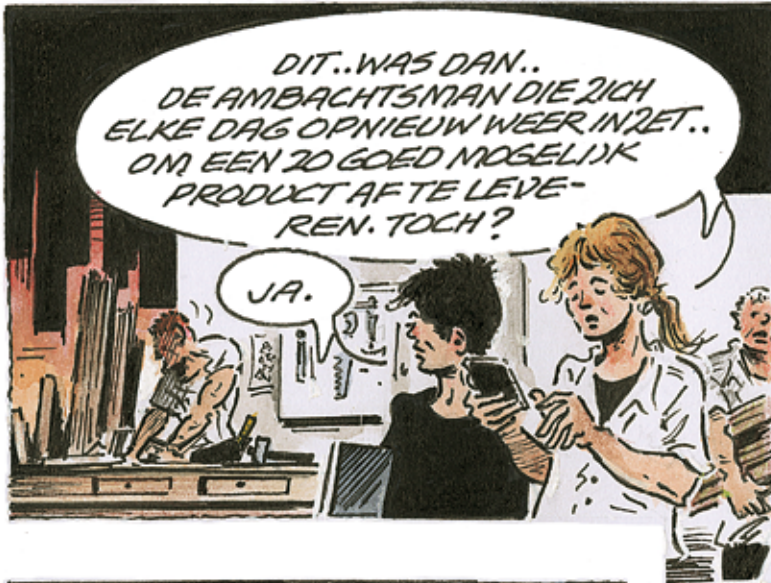
Toekomstig adres:

Javastraat 2B Den Haag

Telefoon: 070-3461676

E-mail: cmc.info@vrijmetselarij.nl

WERKSTUK

Kees Sparreboom

Biografie van een koninklijke grootmeester-nationaal van de Nederlandse vrijmetselaren

Prins Frederik, tweede zoon van Willem I, gaf als grootmeester-nationaal vijfenzestig jaar lang actief leiding aan de Nederlandse vrijmetselarij. Zijn benoeming had een politiek doel: via de maçonnerie moest de elite in Noord en Zuid nauwer aan de Oranjemonarchie worden gebonden. Door zijn hoofdrol in het leger, in de vrijmetselarij en in de Maatschappij van Weldadigheid werd Frederik zelf bruggenbouwer tussen monarchie en volk bij uitstek. Wie een goed beeld wil krijgen van de wijze waarop de Oranjemonarchie zich in de negentiende eeuw heeft ontwikkeld, kan niet om prins Frederik heen.

Verkrijgbaar in uw boekhandel. U kunt het boek ook bestellen door een e-mail met uw adresgegevens te sturen naar bestel@vantilt.nl of door te bellen met 024 - 360 22 94.

Uitgeverij Vantilt

LEZINGEN: Auteur Anton van de Sande is beschikbaar voor lezingen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Uitgeverij Vantilt via promotie@vantilt.nl of 024 - 329 78 63.

ANNONCES

BR.:

SCHILDERIJENRESTAURATOR

Lid van Restauratoren Nederland en ARA biedt zich aan voor al uw schilderijen, restauraties en taxaties. Vrijblijvend advies. Heldere afspraken.

Bel 0313-412 222
of 06 20 98 63 45

www.schilderijen-restaurateur.nl

UW LEVEN IN BEELD

Maarten Nederhorst maakt voor u en uw kinderen en kleinkinderen: de film van uw leven.

Ook jubileumfilm voor particulier of bedrijf. Zie voor reacties: www.biografischefilms.nl
www.filmoveruwleven.nl

E: mnp@telfort.nl
T: 035-6936883

De Beste Prijs Garantie Schilder

Schilderwerk waarop je kan bouwen én vertrouwen

Hans van Hartskamp

Waijensdijk 29 • 3922 LN Houten (Utrecht)
M: +31(0)616615461 E: info@debesteprijsgarantieschilder.nl

Als Vrijmetselaar heeft u ook in het Westen een opdracht...

Misschien is het tijd om het graan te zaaien!

- weet u niets voor uw verjaardag?
- ook problemen met bedenken van een cadeau?
- geen idee wat u zou vragen voor uw jubileum?

Door het steunen van de kinderen in Kinderterhuis Tamara in Suriname neemt u weg wat hen verdeelt en stelt u de kinderen in staat te zoeken naar wat hen weer met het gewone leven verbindt.

Draag nu bij aan hun toekomst door jaarlijks bijvoorbeeld 25 euro te doneren.

Tamara vangt via Bureau Jeugdzaken van de politie kinderen op die zijn misbruikt, verwaarloosd, mishandeld of op straat zwerven. Hun leeftijd is 4 tot 16 jaar.

Het doel is om door opvang, verzorging, scholing of therapie het gewone leven te herstellen in een veilige, geborgen omgeving.

Voorzitter Chas Warning geeft u graag nadere inlichtingen: +5978807955 of ch.warning@sr.net

Bankrekening: NL97ABNA0592957098
t.n.v. St. Kinderterhuis Tamara o.v.v. "VM"

Bezoek ook eens onze website:
www.stichtingkindertehuistamara.net

ORDE van VRIJMETSELAREN

onder het Grootosten der Nederlanden

Meer info: www.vrijmetselarij.nl